

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับงานวิจัยฉบับนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ความหมายของกลุ่มและการจำแนกกลุ่ม ตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจำแนกกลุ่มของนิสิตนักศึกษา ตอนที่ 3 ลักษณะของนิสิตนักศึกษา ตอนที่ 4 นิสิตนักศึกษากับกลุ่มเพื่อน และตอนที่ 5 นักศึกษาพยาบาลและจุดมุ่งหมายในชีวิต

ความหมายของกลุ่มและการจำแนกกลุ่ม

กลุ่ม (Group) มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไปมากมาย ฮอร์ตัน และฮันต์ (Horton & Hunt 1976 : 148 อ้างถึงใน ประกอบ คูปรัน 2525 : 177 - 178) ได้รวบรวมความหมายเอาไว้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่ม คือ การรวมตัวของคน (Aggregation หรือ Collectivity) โดยไม่จำเป็นต้องมีการร่วมกันในลักษณะอื่นใด นอกจากอยู่ในอาณาบริเวณใกล้เคียงกัน ในระยะใดระยะหนึ่ง เช่น คนมารอรถเมย์กันเป็นกลุ่ม
2. กลุ่ม คือ คนที่มีลักษณะคล้ายกันหรือประเภทเดียวกัน (Category) เช่น เป็นเพศเดียวกัน เป็นแพทย์เหมือนกัน เป็นเศรษฐกิจเหมือนกัน สุนัขที่เหมือนกัน เป็นนักศึกษาเรียนดีเหมือนกัน แม้จะอยู่คนละสถาบันก็ตาม
3. กลุ่ม คือ คนจำนวนหนึ่งซึ่งมีการแลกเปลี่ยนและสังสรรค์กัน ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มมิตรสหาย การเป็นสมาชิกของสโมสร การเข้ากลุ่มชาวไร่ ชาวนาน หรือชมรมกีฬาต่าง ๆ แต่จะไม่รวมไปถึงฝูงชนที่มาออกตัวเองกันเพื่อคอบุติเหตุความทองถนน
4. กลุ่ม คือ คนจำนวนหนึ่งซึ่งมีสำนึกร่วมกันในการเป็นสมาชิก และมีการแลกเปลี่ยนสังสรรค์กัน กลุ่มชนิดนี้เรียกว่า Membership

นอกจากนั้น บรรพต วีระสัย (2514 : 97-101) ได้กล่าวถึงกลุ่มคน ตามนัยแห่งสังคมวิทยาว่า ต้องมีการสื่อสารกัน และได้รวบรวมความหมายของกลุ่มคนที่มีผู้ให้คำนิยามไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

1. กลุ่มคน ไค่แก่ คนจำนวนเท่าใดก็ได้มากกว่าสองคนขึ้นไป ที่มีการติดต่อสื่อสารกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน โทรเลข ไซท์ทางหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่พอเข้าใจกัน และการสื่อสารนั้นต้องกระทำทั้งสองฝ่าย
2. กลุ่มคน คือคนจำนวนหนึ่งซึ่งไม่ควรใหญ่มาก สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้โดยตรง ต่อหน้า ไม่ใช่โดยผ่านบุคคลอื่น
3. กลุ่มคน ไม่จำเป็นต้องติดต่อกันจริง ๆ เพียงแต่พอทราบว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มคนเดียวกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันตามหลักปทัสถานว่าควรปฏิบัติอย่างไรสำหรับสมาชิกและผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก เช่น ครอบครัว ก็เป็นกลุ่มคน กลุ่มชนในสังคมมีมากกว่าจำนวนคนใด ทั้งนี้ เพราะคนหนึ่งอาจเป็นสมาชิกของคนหลายกลุ่ม สังคมทั้งสังคมเป็น "กลุ่มคน" ไค่ และกลุ่มคนที่เกิดขึ้นมาเพื่อทำกิจการตามประสงค์ด้วยความสมัครใจ ไค่แก่ สมาคมครูและครูปกครอง
4. กลุ่มคน ไค่แก่ จำนวนคนซึ่งรวมกันหรือเกี่ยวข้องกับกันโดยทางความสัมพันธ์ชุดหนึ่ง ที่พอจะถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ หรือลักษณะพิเศษของตนเอง จึงรวมถึงครอบครัว หรือพลเมืองของประเทศด้วย
5. กลุ่มคน ไค่แก่ จำนวนรวมของคน ซึ่งมีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นสมาชิก และรู้สึกว่ามีโอกาสที่จะได้มีการปฏิสัมพันธ์หรือสมจร

จากความหมายที่อธิบาย และอันที่ และบรรพต วีระสัย ได้รวบรวมเอาไว้ จะเห็นได้ว่าคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กลุ่ม หรือ กลุ่มคน จะต้องมีการรวมตัวกันของคน มีลักษณะคล้ายกัน หรือเป็นสมาชิกของกลุ่มคนเดียวกัน มีการติดต่อสื่อสารกันในกรณีที่เป็นกลุ่มคนตามนัยแห่งสังคมวิทยา แต่ถ้ามองไม่ลึกก็อาจไม่จำเป็นต้องมีการสื่อสารกันก็ได้

สำหรับการจำแนกกลุ่มออกเป็นชนิดต่าง ๆ นั้น ได้มีผู้จำแนกกลุ่มโดยอาศัยหลักการต่าง ๆ กันมากมาย ซึ่งบรรพต วีระสัย (2514 : 101-105) ได้รวบรวมการจำแนกชนิดของกลุ่มเอาไว้ดังนี้

1. กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก (In-group and Out-group) กลุ่มวงใน หมายถึง พวกที่อยู่ในกลุ่มรู้สึกว่าคุณเองเป็นเจ้าของหรือเป็นสมาชิก เช่น ครอบครัวเดียวกัน อาชีพเดียวกัน ส่วนกลุ่มวงนอก หมายถึง กลุ่มของกลุ่มวงในอาจมีความรู้สึกชอบหรือมีความรู้สึกอคติกับกลุ่มอื่น ๆ หรือรู้สึกว่าคุณกลุ่มของตนเองเหนือกว่ากลุ่มอื่น ๆ ก็ได้

2. กลุ่มปฐมภูมิและกลุ่มทุติยภูมิ (Primary groups and Secondary groups)

กลุ่มปฐมภูมิ มักเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไม่ควรเกิน 20 คน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนม มีความสัมพันธ์ทางอารมณ์และความรู้สึกต่อกันโดยไม่เกี่ยวข้องกับประโยชน์โดยตรง เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนสนิท ส่วนกลุ่มทุติยภูมิ มักเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกมาก ความสัมพันธ์ใกล้ชิดจึงมีไค่น้อย ความรู้สึกเกี่ยวพันทางอารมณ์เบาบางลงมา กลุ่มแบบนี้มักอยู่กับกฎเกณฑ์หรือกฎหมายที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ องค์กร สำนักงาน กองทัพ เป็นต้น

3. กลุ่มอ้างอิง (Reference group) เติมหมายถึง กลุ่มที่ตนเองไม่ได้เป็นสมาชิก แต่ยึดถือว่ากลุ่มนั้น ๆ มีความหมายมากสำหรับตน โดยการเอาแบบอย่าง ปัจจุบันได้ขยายความออกไปรวมถึงอะไรก็ได้ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งในสังคมยึดถือเป็นแบบอย่าง เช่น ทัศนคติ วิถีชีวิต วิถีบุรุษท่านใดท่านหนึ่ง ฯลฯ

ดังนั้น การจำแนกกลุ่มออกเป็นชนิดต่าง ๆ จึงมีทั้งที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันและอยู่นอกกลุ่ม คือ กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก กลุ่มขนาดเล็กและกลุ่มขนาดใหญ่ รวมทั้งกลุ่มอ้างอิง ซึ่งได้รับการยึดถือเป็นแบบอย่างจากกลุ่มอื่นด้วย สำหรับกลุ่มเพื่อนนั้นก็จัดอยู่ในกลุ่มปฐมภูมิหรือกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิดมากกว่ากลุ่มทุติยภูมิ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจำแนกกลุ่มของนิสิตนักศึกษา

ไคมีผู้จำแนกกลุ่มของนิสิตนักศึกษาออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามแนวบทบาทหรือวัฒนธรรมย่อย และตามความสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะไค่น่ากล่าวไว้เพียงบางท่านดังนี้

คลาrk และโทร (Clark and Trow, cited Walsh 1973 : 41-43) ไค้แบ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษาตามลักษณะวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษา โดยไค้คองค้ประกอบด้วย 2 ประการเป็นหลัก ไค้แก่ ความคิดอ่านทางสติปัญญา รวมทั้งทางค้านวิชาการของนิสิตนักศึกษา และการแสดงออกซึ่งเจตจ้านงที่มีค้อมหาวิทยาลัย ซึ่งเขาไค้แบ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษาตามวัฒนธรรมย่อยออกเป็น 4 กลุ่มค้ด้วยกัน ค้ือ

1. กลุ่มวิชาการ (Academic Subculture) นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้เป็นพวกที่ขยันขันแข็ง หมกมุ่นอยู่กับวิชาการ มักชอบแสดงความคิดเห็นในเชิงวิชาการ และชอบเข้าร่วม

กิจกรรมของมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ ชอบทำงานหนัก ได้รับความสำเร็จในทางวิชาการ มีเกรดเฉลี่ยสูง และมักพูดคุยแต่เรื่องวิชาการนอกห้องเรียนเป็นประจำ ชอบเข้าไปศึกษาหาความรู้ในห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และเข้าร่วมในการสัมมนาทางวิชาการ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา หรือสถาบันอาชีพชั้นสูง มุ่งที่จะเป็นนักการศึกษา และนักวิทยาศาสตร์ที่แท้จริง ดังนั้น นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้จึงเห็นว่ามหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมปัญญา และเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2. กลุ่มที่ผิดแปลกไปจากเกณฑ์ปกติ (Nonconformist Subculture)

หรืออาจจะเรียกว่า กลุ่มกาวหน้าก็ได้ นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สงสัย ไม่เชื่อค่านิยม และแบบแผนพฤติกรรมที่เป็นอยู่ มีความคิดเป็นอิสระ มีความตระหนักในตนเอง ชอบดำเนินชีวิตที่เป็นแบบฉบับของตนเอง แสวงหาสิ่งที่มีความหมายเฉพาะต่อชีวิตของตนเองเท่านั้น มีความสนใจในการประกอบอาชีพเพียงเล็กน้อย เป็นผู้ที่มีความคิดเชิงวิชาการและสติปัญญาดี แต่มีความไม่พึงพอใจต่อองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ มักไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัย รวมทั้งอาจารย์ด้วย ไม่ชอบรวมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา มีลักษณะเด่นคือ การแสดงความก้าวร้าวไม่เห็นด้วย (Aggressive Nonconformist) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการบริหารมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มนี้จะรวมถึงพวกฮิปปี (Hippies) พวกชอบใช้ชีวิตสนุกสนาน (Bohemians) พวกฝักใฝ่ในการเมือง (Political Activists) พวกหัวกบฏ (Rebels) พวกวางเฉย (Apathetic Students) และพวกนิสิตนักศึกษาที่มีลักษณะแปลกไปจากนิสิตนักศึกษาทั่วไป (Alienated Students)

3. กลุ่มกิจกรรม (Collegiate Subculture) หรือกลุ่มที่ใช้ชีวิตแบบ

มหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้จะให้ความสำคัญต่ออาจารย์ คอมหาวิทยาลัย และปฏิบัติตนสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัย แต่จะไม่หมกมุ่นในวิชาการหรือตำราเรียน ชอบใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตรทุกอย่าง รวมทั้งกีฬา ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและมีเพื่อนสนิทมิตรสหายมากมาย

4. กลุ่มอาชีพ (Vocational Subculture) นิสิตนักศึกษากลุ่มนี้ถือว่าการ

ศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพ จึงมุ่งที่จะศึกษาเพื่อให้ได้ปริญญาจะได้นำไปประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานที่ทำได้ดีขึ้น ซึ่งโดยแท้จริงแล้วนิสิตนักศึกษากลุ่มนี้จะไม่สนใจการศึกษาเล่าเรียนทางวิชาการที่ก่อให้เกิดความคึกคัก หรือสติปัญญาอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันก็จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของมหาวิทยาลัยทุกประเภท และไม่ผูกพันกับสถานศึกษามากนัก

บอลตันและแคมเมเยอร์ (Balton & Kammayer 1967 : 146, 202 - 216) มีความคิดเห็นว่า การแบ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษาตามลักษณะวัฒนธรรมย่อยของนิสิตนักศึกษาที่คลาดและโทร กระทำไว้นั้นยังไม่ครอบคลุมและไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้ยึดความแตกต่างทางพฤติกรรมหรือจำนวนนักศึกษาที่ใช้เป็นตัวทำนายที่มีมาตรฐานได้ไม่เหมาะสมกับลักษณะนักศึกษาจำนวนมากที่มีลักษณะครึ่ง ๆ กลาง ๆ และเข้าเรียนโดยไม่มีจุดหมายที่แน่นอน จึงได้สำรวจข้อมูลนักศึกษาโดยอาศัยจุดหมายในการเข้าศึกษาของนักศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เขาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการฝึกฝนวิชาชีพเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะสามารถทำให้เขาบรรลุจุดหมายตามที่ตั้งความหวังไว้ อย่างไรก็ตามนักศึกษาก็จัดตนเองตามลำดับความสำคัญของจุดหมายในการพัฒนาความสามารถของแต่ละคนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วย ดังนั้น เขาจึงใช้จุดหมายประเภทนี้ เป็นรูปแบบในการแบ่งกลุ่มนักศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มสันโดษ (Privatists) นักศึกษากลุ่มนี้มีพฤติกรรมและรสนิยมที่มีความปรารถนาที่จะปกครองตนเอง มีการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง สนใจกิจกรรมของสถาบันแต่ไม่ลึกซึ้งนัก เห็นสถาบันเป็นแหล่งเพิ่มทักษะในการช่วยให้เขารู้จักตนเองมากขึ้น มีความสัมพันธ์และการสมาคมกับผู้อื่นน้อย นักศึกษาชายจะไม่ค่อยวิตกกังวลเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือเรื่องศีลธรรมมากนัก ส่วนนักศึกษาหญิงจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้มากกว่า และไม่ใคร่สนใจเข้าชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่านักศึกษาชาย

2. กลุ่มวิชาชีพ (Vocational) นักศึกษากลุ่มนี้จะเรียนอย่างเอาใจจริงเอาใจพยายามให้ได้เกรดดี เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมตัวสำหรับประกอบอาชีพ มีแนวโน้มแบบอนุรักษ์นิยมในการคบหาสมาคมกับผู้อื่นในรั้วมหาวิทยาลัย สนใจกิจกรรมของสถาบันแต่ก็ยังน้อยกว่าสนใจตนเอง วิชาเรียนที่เป็นหลักของนักศึกษากลุ่มนี้มักจะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิชาที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ชอบเรียน นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่สนใจปัญหาสังคมและปัญหาของผู้อื่น กลุ่มวิชาชีพ แบ่งออกเป็น 2 พวกด้วยกัน คือ

2.1 พวกที่เป็นตัวของตัวเอง (Inner - Directed) นักศึกษาพวกนี้จะเป็นคนที่ใจคอหนักแน่น มีความคิด เป็นตัวของตัวเอง มีจุดหมายที่แน่นอนเกี่ยวกับอาชีพหรือความสำเร็จในชีวิตของเขา ต้องการงานที่มีผลหรือค่าตอบแทนที่ดี มีโอกาสก้าวหน้า นักศึกษาพวกนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

2.2 พวกที่มีชีวิตขึ้นอยู่กับองค์กร (Organization Men) นักศึกษาประเภทนี้ ร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง นักศึกษาพวกนี้ขาดความมั่นคงของจิตใจ ปรารถนาความสำเร็จในอาชีพแต่ยังไม่แน่ใจว่าตนเองจะทำอย่างไร ไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบทำอะไรตามเพื่อน และคบหาสมาคมกับเพื่อนมากกว่า ไม่ชอบอยู่คนเดียว ใช้เวลาส่วนใหญ่กับเพื่อนเพราะคิดว่าเขาสามารถพัฒนาตัวเองได้โดยการเข้ากลุ่มเพื่อน และคบหาสมาคมกับคนหลาย ๆ แบบ

3. กลุ่มอนุรักษ์นิยม (Conventional) นักศึกษากลุ่มนี้ถือว่าสถาบันเป็นแหล่งเพิ่มพูนความฉลาดและพัฒนาพวกเขาให้มีสังคมกว้างขวางขึ้น และเข้าใจชีวิตที่ขึ้น สนใจกิจกรรมของสถาบัน ไม่สนใจการฝึกฝนวิชาชีพเท่าใดนัก นักศึกษากลุ่มนี้มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีรูปแบบสังคม 3 แบบด้วยกัน คือ

3.1 พวกหัวโบราณ (The Squares) นักศึกษาพวกนี้ส่วนใหญ่จะทำอะไรตามขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่ยอมออกนอกกรอบนอกทาง เห็นความสำคัญของการใช้ชีวิตในสถาบัน เพราะจะทำให้เขาองไว้มงานส่วนรวมของสถาบัน ยอมรับประเพณีต่าง ๆ ของสถาบัน มีความรับผิดชอบสูง ใช้ชีวิตในสถาบันอย่างมีศีลธรรม แต่ไม่เหมาะที่จะเป็นผู้นำ

3.2 พวกกิจกรรม (The Collegiates) หรืออาจจะเรียกว่าพวกชีวิตนักศึกษา นักศึกษาพวกนี้ถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน ความพอใจส่วนใหญ่คือ การสังสรรค์ สนุกสนาน เห็นว่า การแข่งขันกีฬา เพราะอย่างน้อยที่สุดทำให้พวกเขามีทักษะในการเข้าสังคม มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนาน

3.3 พวกที่ไว้วางใจได้ (The Dependables) นักศึกษาพวกนี้จะมีเป็นจำนวนมาก ต้องการเป็นผู้นำทั้งในค่านกิจกรรมนักศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ ของสถาบัน ผลการเรียนไม่ค่อยดีนักเนื่องจากใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรม เป็นคนเปิดเผย เข้ากับผู้อื่นได้ดี สนใจงานกิจกรรมไม่ใช่เพราะเห็นเป็นเรื่องสนุก และถือว่าเรื่องวิชาการเป็นประสบการณ์ขั้นต้น จึงไม่ค่อยเข้าเรียน ประสบการณ์ในรั้วสถาบันเป็นเครื่องช่วยเตรียมตัวพวกเขาให้รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ในค่านวัฒนธรรมและการเมือง รักความสงบ สันติภาพ และปกป้องสิทธิมนุษยชน สนใจปัญหาส่วนรวม อาชีพในอนาคตคืองานธุรกิจอิสระ ไม่ใช่งานที่เกี่ยวกับวิชาการหรือเชี่ยวชาญ

4. กลุ่มวิชาการ (Academics) นักศึกษากลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 3 พวกด้วยกัน

4.1 พวกคองแกเรียน (**The Grinds**) นักศึกษาพวกนี้จะบังคับตนเองให้เรียนมาก อ่านหนังสือมาก มีความวิตกกังวลในเรื่องคะแนน ไม่ค่อยชอบเข้าสังคมเพราะกลัวเสียการเรียน พยายามทำคะแนนเฉลี่ยให้อยู่ในระดับดี เพื่อจะได้จบเร็ว ๆ หรือเพื่อมุ่งหมายในการศึกษาต่อในระดับสูง จะไม่ยอมให้คะแนนเฉลี่ยตกต่ำเนื่องจากต้องใช้เวลาไม่ในการทำกิจกรรมเป็นอันขาด พวกคองแกเรียนจะแตกต่างจากพวกเชาวนปัญญา คือ พวกเขาไม่สนใจความคิดเห็นของพวกเชาวนปัญญา จะเชื่อบทความคิดของเขาเองมากกว่า นอกจากนั้นนักศึกษาพวกนี้มีส่วนคล้ายกับพวกหัวโบราณ คือ ระวังระวังในเรื่องความประพฤติ และใช้ชีวิตในสถาบันอย่างมีศีลธรรม

4.2 พวกเชาวนปัญญา (**Intellectuals**) นักศึกษาพวกนี้เป็นผู้ที่สนใจการประชุม พบปะพูดคุยถึงเรื่องปัญหาสังคม ปัญหาบ้านเมือง กังนั้นจึงไม่มุ่งสนใจการเรียนมากเท่าพวกคองแกเรียน จากการทดลองพวกเชาวนปัญญาสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ค่อนข้างสูง ทำให้คาดคะเนว่า พวกเชาวนปัญญาคงเป็นคนฉลาด สนใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ชอบอยู่คนเดียว มักอยู่กันเป็นกลุ่ม ใช้เวลาเรียนมาก สนใจในเรื่องการเรียน แต่ในขณะเดียวกันก็สนใจงานของสถาบันด้วย สนใจปัญหาความเป็นไปของสังคม แต่ไม่ชอบที่จะเป็นผู้นำในการต่อต้านของพวกนักศึกษามุ่งหมายในอาชีพของพวกนี้คือการทําวินิจฉัยหรือนักวิชาการ

4.3 พวกต่อต้าน (**Nonconformists**) นักศึกษาพวกนี้จะมีความสนใจเกี่ยวกับความเมตตาการุณา ความรักเพื่อนมนุษย์ ชอบแสดงการต่อต้านตั้งแต่ระบบการบริหารภายในสถาบันไปจนถึงการบริหารของรัฐบาล นักจิตวิทยาสันนิษฐานว่า พวกชอบต่อต้านเป็นพวกที่มีปัญหาค่านิยมคลาดเคลื่อนเสียเป็นส่วนใหญ่ จากการสังเกตพบว่า ความสามารถทางค่านิยมวิชาการของพวกนี้ จะมีความแตกต่างกันตั้งแต่คนที่มีความผิดปกติหลักแหลมที่สุดไปจนถึงคนที่สอบตก

เฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (**Feldman and Newcomb 1973, อ้างถึงใน** ประกอบ คูปริตัน 2525 : 180-187) ได้จำแนกกลุ่มนักศึกษาตามประเภทความสัมพันธ์ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ด้วยกันคือ

1. กลุ่มเปรียบเทียบ (**Reference Groups**) กลุ่มอาจมีผลต่อบุคคลที่เป็นหรือไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มในแง่ที่ก่อให้เกิดการเปรียบเทียบขึ้นได้ ทั้งในด้านพฤติกรรมทัศนคติ สถานภาพอื่น ๆ และลักษณะของสมาชิก นิสิตนักศึกษาเมื่อเข้าไปอยู่หรือถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม เช่น กลุ่มคนเรียนดี หรือกลุ่มคนเรียนไม่ดี ย่อมมีผลกระทบบทบาทเขาเพราะก่อให้เกิดการเปรียบเทียบขึ้นโดยนิตินักศึกษาจะประเมินตัวเองด้วยการ เปรียบเทียบกับเพื่อนภายในกลุ่ม

มากกว่าเกณฑ์หรือมาตรฐานสากล

2. **กลุ่มสมาชิก (Membership Groups)** สภาพการเข้ากลุ่มบางลักษณะของนิสิตนักศึกษา ยังให้สภาพความเป็นสมาชิกอีกด้วย นิสิตนักศึกษาแต่ละคนจะมีบทบาทและอิทธิพลต่อกัน การที่ได้มีโอกาสพบปะติดต่อกันนิสิตนักศึกษาจะมีความคาดหวังในบทบาทของนิสิตนักศึกษาอื่น ๆ และความคาดหวังในสภาพที่แต่ละกลุ่มมี ส่วนที่สอดคล้องต่อกันจนเป็นแนวกลางนั้นเรียกว่า **ปทัสถาน (Norms)** พฤติกรรมของกลุ่มสมาชิกนี้พอจะตั้งสมมติฐานได้ว่า ถ้าในกลุ่มมีสมาชิกที่ไม่ยอมรับพฤติกรรมบางอย่างมากเกินไป แนวโน้มที่สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มจะไม่ยอมรับพฤติกรรมนั้น ๆ ก็จะมีมากขึ้นด้วย

3. **กลุ่มเพื่อนและกลุ่มมิตรภาพ (Friends and Friendship Groups)** เพื่อนและกลุ่มสามารถเป็นแรงหนุนอันสำคัญเกี่ยวกับการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงคุณค่าหรือทัศนคติของบุคคลสำคัญ 2 ประการที่มีผลทำให้กลุ่มเพื่อนทวีความเป็นกลุ่มก้อน คล้ายกัน ใกล้กันยิ่งขึ้น ประการแรกได้แก่การเลือกและการเลือกในครั้งต่อ ๆ ไป ประการที่สองได้แก่ การมีอิทธิพลต่อกันและกัน ทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ จะเกี่ยวพันกันไปเหมือนไม้เลื้อยที่เฝ้ามองรอบเสาไปเรื่อย ๆ กล่าวคือในกระบวนการคบเพื่อน นิสิตนักศึกษาอาจมีการเปลี่ยนคุณค่าใหม่ ทัศนคติใหม่ ดังนั้นจึงเลิกคบเพื่อนเก่าบางคน และเลือกคบเพื่อนใหม่ที่มีคุณค่าและทัศนคติสอดคล้องกัน และในกลุ่มใหม่นี้ นิสิตนักศึกษาก็จะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณค่า แล้วทำให้เกิดการเลิกคบเพื่อนเก่าที่คุณค่าหรือทัศนะไม่ตรงกัน จนในที่สุดทัศนคติของบุคคลนั้นค่อนข้างจะสอดคล้องกับเพื่อนใหม่ของเขา วงจรเปลี่ยนเพื่อนและการมีอิทธิพลต่อกันก็จะคอยลดลงหรือขาดลง ดังนั้นทัศนคติที่คล้ายกันจะมีส่วนสำคัญมากต่อการสร้างมิตรภาพในกลุ่มใหม่

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2527 : 1-13) ได้ศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี ปีการศึกษา 2525 ทั้ง 14 คณะ จากการศึกษา สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ การใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์ที่เป็นอยู่ ประกอบกับการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ได้แบ่งนิสิตออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ 7 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มกิจกรรม กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มเก็บตัว กลุ่มสมาคม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มวิชาการ และกลุ่มวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มไปในลักษณะการใช้ชีวิต 6 กลุ่ม ตามลำดับคือ กลุ่มก้าวหน้า กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มสมาคม กลุ่มวิชาการ และ

กลุ่มกิจกรรม ส่วนกลุ่มเก็บตัวมีเพียงส่วนน้อย การใช้ชีวิตกลุ่มวิชาการและกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ของนิสิตหญิงสูงกว่านิสิตชาย นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากันมีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่ม บำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มวิชาการแตกต่างกัน นิสิตชั้นปีที่ 3 มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มกิจกรรม สูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 4 นิสิตชั้นปีที่ 2 มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มวิชาชีพสูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 นอกจากนี้ ยังพบว่า นิสิตที่มีค่านิยมอาชีพแตกต่างกันมีลักษณะการใช้ชีวิตแตกต่างกันดังนี้ นิสิตที่มีค่านิยม อาชีพรับราชการ มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มสมาคมสูงกว่านิสิตที่มีค่านิยมอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม ค้าขาย และอาชีพอื่น ๆ และนิสิตที่มีค่านิยมอาชีพค้าขาย มีลักษณะการใช้ชีวิตกลุ่มสมาคมสูงกว่านิสิต ที่มีค่านิยมอาชีพเกษตรกรรม

สะอาด โสมะบุตร (2528 : 25-26, 152) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การสำรวจ แนวบทบาทตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล" โดยจำแนกแนวบทบาทนักศึกษา พยาบาลออกเป็น 8 กลุ่ม ด้วยการใช้หลักของชูเมอร์ และแสตนด์ฟิลด์ (Schumer and Standfield) และลักษณะนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย เป็นแนวทางในการกำหนดแนว บทบาทนักศึกษาพยาบาลทั้ง 8 กลุ่ม ดังนี้

1. แนวบทบาททางวิชาการ และการเป็นศิษย์ (Academic and Scholarly Role Orientation) พวกนี้จะสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนในเนื้อหาสาระความรู้อย่างเป็นทางการ ในวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบัน

2. แนวบทบาทในการใช้สติปัญญา (Intellectual Role Orientation) พวกนี้เป็นพวกที่มีสติปัญญาดี ชอบคิด และคิดกว้างกว่าแวดวงวิชาการ จะอยู่ในโลกของศิลปะ ประชญา และความคิด โดยไม่อ้างถึงโครงสร้างทางวิชาการในสถาบัน จะสนใจความรู้นอกสถาบัน ไม่ใคร่สนใจความรู้ในสถาบันนัก

3. แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ (Consummatory Collegiate Role Orientation) จะเป็นพวกที่สนใจกิจกรรมทางสังคม ทั้งที่เป็น แบบแผนและไม่เป็นแบบแผน มีทัศนะว่ากิจกรรมเป็นสิ่งสนุกสนาน เป็นพวกชอบสนุกรักสนุก จะพยายามใช้ชีวิตในสถาบันอย่างคุ้มค่า โดยจะเข้าร่วมกิจกรรมเกือบทุกอย่างด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน จึงจัดเป็นคนกว้างขวางในสถาบัน

4. แนวบทบาทในการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์ (Instrumental Collegiate Role Orientation) พวกนี้จะสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในสถาบัน ชอบเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมนั้น ๆ หรือไม่ก็มีส่วนร่วมเป็นกรรมการกิจกรรม มุ่งนำประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ในอนาคต

5. แนวบทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ (General Vocational) นิสิตนักศึกษาพวกนี้จะมีความสนใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อฝึกทักษะและประสบการณ์ทางอาชีพ โดยมุ่งฝึกฝนตนเองเพื่อการมีอาชีพในอนาคต

6. แนวบทบาทในการพัฒนาสังคม (Social Development Role Orientation) นิสิตนักศึกษาพวกนี้สนใจและเอาใจใส่กับงานและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ชอบที่จะพบปะกับประชาชนมาก ๆ ชอบให้ความช่วยเหลือประชาชนในสังคม

7. แนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี (Ritualistic Role Orientation) นิสิตนักศึกษาพวกนี้จะอยู่กับบ้านมากกว่ามหาวิทยาลัย จะสังเกตได้คือ เมื่อหมดชั่วโมงเรียนจะกลับบ้านทันที ไม่สนใจสถาบัน ไม่สนใจกิจกรรม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสถาบัน เรียนไปเรื่อย ๆ ในฐานะผู้เรียน ชอบที่จะอยู่คนเดียวเฉย ๆ ไม่สนใจใคร ไม่กระตือรือร้นต่อสิ่งต่าง ๆ และ การเรียน

8. แนวบทบาทนักกรณรงค์ทางการเมือง (Political Activists Role Orientation) นิสิตนักศึกษาพวกนี้สนใจเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการบริหาร โดยมีความสนใจในระดับสถาบัน และระดับประเทศ ชอบติดตามเรื่องราวข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ชอบอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ ชอบฟัง ชอบสนทนาเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง รวมไปถึงของต่างประเทศด้วย เมื่อเห็นว่าผู้บริหาร อาจารย์ หรือแม้แต่สโมสรมักศึกษากะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม ก็จะวิพากษ์วิจารณ์ หรือไม่ก็จะทำการต่อต้าน ทำการประท้วงด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าการจำแนกกลุ่มของนิสิตนักศึกษานั้น ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งตามจุดมุ่งหมายตามแนวบทบาท หรือตามวัฒนธรรมย่อยของนิสิตนักศึกษาก็ตาม ลักษณะของกลุ่มที่ได้ก็มีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ นอกจากการแบ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษาตามความสัมพันธ์ เท่านั้นที่ผิดแยกไปจากการแบ่งกลุ่มชนิดอื่น ๆ

ลักษณะของนิสิตนักศึกษา

ไคมี เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาที่กล่าวถึงลักษณะของนิสิตนักศึกษา ทั้งทางประเทศและในประเทศไทย ซึ่งจะได้นำเอาลักษณะทั่ว ๆ ไปของนิสิตนักศึกษา และลักษณะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย มากกล่าวถึงไว้ในที่นี้ดังนี้

ลักษณะทั่ว ๆ ไปของนิสิตนักศึกษา

ลักษณะทั่ว ๆ ไปของนิสิตนักศึกษา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย อายุประมาณ 17-26 ปี ซึ่งยังนับว่าอยู่ในภาวะวัยรุ่นอันเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต โดยธรรมชาติแล้วจะเป็น ผู้ที่มีอารมณ์รุนแรง มีอุดมคติสูง หนีไม่ไต่ต่อความไม่ยุติธรรมของสังคมและความผิดต่าง ๆ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527 : 25-26) ซึ่งตามพัฒนาการของวัยรุ่น คืออายุประมาณ 17-21 ปี จะเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย สรีระ อารมณ์ และสังคม มีความต้องการอิสระภาพ อยากทำงานหาเลี้ยงตนเอง ต้องการได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ใหญ่ เป็นที่ยอมรับและเป็นคนสำคัญของเพื่อน ต้องการความรัก ความปลอดภัย และความมั่นคง แสวงหาปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ รวมทั้งมีความต้องการทางเพศร่วมด้วย ดังนั้นวัยรุ่นจึงต้องทำตัวให้เข้ากับหมู่คณะ เพื่อนต่างเพศ และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง (สุธา และสุรางค์ จันทน์เอม 2519 : 63-66)

จากการศึกษาของ ฮอรรอค และวินเบอร์ก (Horrocks and Weinberg, อ้างถึงใน วิมลพรหม รวยรื่น 2526 : 39-40) ได้ศึกษาความต้องการทางด้านจิตใจของวัยรุ่น แต่ละอายุ ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง จำนวน 654 คน อายุระหว่าง 12-20 ปี ผลที่ได้คือ

1. วัยรุ่นต้องการที่จะสร้างพฤติกรรมที่ได้รับการชมเชย มีคุณค่า และแบบแผนตาม ที่ตนต้องการ และกลุ่มเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ชมชอบ
2. ต้องการได้รับความรักอย่างลึกซึ้ง และไม่มีปริมาณจำกัดเป็นพิเศษ
3. ต้องการที่จะทำงานหนัก และมีจุดมุ่งหมายที่มีคุณค่า

ลักษณะดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเป็นลักษณะทั่ว ๆ ไปของนิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา นอกจากนั้นการที่นิสิตนักศึกษาก้าวเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา ย่อมเป็นการ เปลี่ยนสภาพ แวกล้อมใหม่ จากโรงเรียนมาเป็นสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีระบบการ เรียนการสอนที่แตกต่างไปจาก ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ดังได้กล่าวมาแล้ว ทำให้นักศึกษาต้องเปลี่ยนเพื่อนใหม่อีกด้วย

ดังนั้นนักศึกษาจะเกิดความรู้สึกเหมือนหลงทาง กอปรกับการเปลี่ยนแปลงสภาพจากนักเรียนธรรมดา มาเป็นนิสิตนักศึกษา เป็นการเปลี่ยนความคาดหวังของสังคมด้วย นั่นคือสังคมคาดหวังในตัวนิสิต นักศึกษามากกว่านักเรียนทั่วไปนั่นเอง ผู้ที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความทุกข์ใจ มีความกังวลใจ ซึ่งเป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดสุขภาพจิตบกพร่องได้

ลักษณะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษาแต่ละคนที่ก้าวเข้ามาสู่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา ย่อมจะมีลักษณะ ประจำตัวของแต่ละคนคิดตัวเข้ามาด้วย แต่ก็มีลักษณะซึ่งเป็นภาพรวมหรือลักษณะเฉพาะของ นิสิตนักศึกษา ทั้งที่ได้มีผู้รวบรวมเอาไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งจะกล่าวถึงเพียงบางท่านดังต่อไปนี้

คอฟแมน (Kauffman 1968 : 19 - 21) ได้ศึกษาลักษณะนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ของสหรัฐอเมริกา และได้รวบรวมเอาไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. ผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้ และมุ่งมั่นตกลงปลงใจในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเขา มีความเชื่อถือนในศาสตร์นั้น ๆ เขาอยากให้เห็นความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจของวิชาที่เรียน แต่มัก จะผิดหวัง เพราะไม่ได้พบเช่นนั้น

2. ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เพราะบางครั้งเมื่อเข้ามาในมหาวิทยาลัย ก็เกิดความรู้สึกเหมือนคนหลงทาง การที่เข้ามาวิทยาลัยเพราะเขานึกว่าจะเป็นที่ทำให้เขา ได้คลายความสัมพันธ์ ความใกล้ชิดกับทางบ้าน พยายามคิดหาทางห่างจากบ้านเพื่อต้องการความ อิสระ จึงต้องการคนที่ช่วยสนองความต้องการทางจิต หากคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3. เป็นคนที่มีอุดมคติและใจดี แต่บางครั้งสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยก็ทำลาย อุดมคตินั้นเสีย เขาอยากที่จะช่วยคนอื่น และสนใจปัญหาของสังคม ซึ่งในค่านิยมมหาวิทยาลัยจะ ไม่ได้คำนึงถึง หรือเห็นความต้องการของเขา จึงไม่ได้คอยช่วยจัดประสบการณ์ หรือเปิดโอกาส ให้เขาได้ทดลองทำงานที่ใช้วิชาการที่เรียนอยู่ในห้องเรียนกับชีวิตประจำวัน

4. มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน แต่เพราะว่ามีสิ่งยั่วยุรอบค้ำที่ผลักดันให้หันเห ทิศทางไปทางอื่น กิจกรรมต่าง ๆ สนุกสนานกว่า ไม่ต้องกังวลเกือบเนื้อร้อนใจ และได้รับการ บีบคั้นจากการเรียน นักศึกษาบางคนอาจตั้งความหวังในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาไว้สูง มาก เมื่อเข้ามาศึกษาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจและผิดหวังมาก จึงต้องหันความ

สนใจไปด้านอื่น ซึ่งบางครั้งอาจจะนำไปสู่ปัญหาการเล่นการพนัน และการติดยาเสพติด ซึ่งจะ
เป็นผลร้ายต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

5. ท้องการค้นพบตัวเอง ความเป็นตัวของตัวเอง แต่ส่วนใหญ่มักจะไม่พอใจความ
ปรารถนาและทุกสิ่งในตัวเองนัก นอกจากนี้การเรียนในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาบางประเภท
ไม่ได้ช่วยให้นิสิตนักศึกษาค้นพบความสามารถของตนเอง บางครั้งทำให้นักศึกษาเข้าใจผิดว่าตนเอง
โง่มาก เพราะเพียงสาเหตุจากการสอบไล่ตกเพียง 1 วิชาเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถ
พัฒนาความสามารถด้านอื่น ๆ ขึ้นมาเลย

6. มีความซัดเซงและมีความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหารลักษณะของนิสิตนักศึกษา
ในค่านี้อาจเปลี่ยนแปลงไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
ปัญหาของมหาวิทยาลัยบ้าง โดยการมีตัวแทนนิสิตนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้เขาได้
รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องขึ้น เพราะเขาเชื่อว่าผู้แทนของเขาต้องมีความรักที่ต่อกลุ่ม ดังนั้นข้อมูล
ที่ได้ย่อมมีความเที่ยงตรง และสิ่งที่ตัวแทนของเขาทำย่อมตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้

จากการที่คอฟแมนได้รวบรวมลักษณะของนักศึกษาในสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า
วัลลภา เทพัสทิน ณ อยุธยา (2527 : 28) กล่าวว่าลักษณะที่ใกล้เคียงกับสภาพนิสิต
นักศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทย คือ

1. ปีที่ 1 นิสิตนักศึกษารู้สึกสนใจ ขึ้นแท่นต่อทุก ๆ สิ่งที่อยู่รอบค่าน ไม่ว่าจะ เป็น
กิจกรรมการเรียน หรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย เขาอยากเรียน มีความตั้งใจในการศึกษา
และอยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยพร้อมที่จะสนิทสนม และเชื่อฟังคำสั่งสอนของ
อาจารย์

2. ปีที่ 2 เขาไม่ค่อยพอใจครู อาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นซัดเซง และเป็นปฏิปักษ์
ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าเขาเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น

3. ปีที่ 3 เขามักสงบเงียบ ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ ของเขามากกว่า มีความ
เฉยเมยต่อสังคมมหาวิทยาลัย และต่อการเรียน อาจมีความคิดที่จะมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทสนมพอ
ที่จะเป็นคูรัก

4. ปีที่ 4 เขาจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะยุ่งเกี่ยวกับการงาน
การศึกษา และความก้าวหน้าในอนาคต

นอกจากนั้น ทองเรียน อมรชุกุล (2525 : 38-39) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยจำแนกตามชั้นปีด้วยเช่นเดียวกันคือ

1. ปีที่ 1 นิสิตนักศึกษาพวกนี้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อหวัง
  - 1.1 ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ความคึกคาง ๆ
  - 1.2 ต้องการเข้าใจตนเอง (Self Understanding) เข้าใจปัญหาของโลก รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน
  - 1.3 แสวงหารูานะส่วนตัว
  - 1.4 มีความเป็นมิตร ผูกพันอยู่กับเพื่อน และชอบรวมอยู่ในกลุ่ม
  - 1.5 เป็นผู้ที่มีมนุษยธรรมสุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้นเคยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ความรู้สึกทั่วไปของนิสิตนักศึกษาพวกนี้ในการเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัย คือ มีความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น พวกนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย
2. ปีที่ 2 ส่วนใหญ่แล้วนิสิตนักศึกษาพวกนี้มักจะไม่พอใจมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีก็เพียงแต่จะมีความเบื่อและรู้สึกเฉย ๆ ไม่นิยมยินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกมาเองว่า ตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นภายนอกของนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ก็คือ การริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น (Peer Culture)
3. ปีที่ 3 อันเนื่องมาจากเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยกันเอง จะมีความคิดเห็นแตกแยกออกไปน้อยมาก กล่าวคือมีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่คล้ายกับนิสิตนักศึกษาปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในชั้นต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรงเช่นเคย
4. ปีที่ 4 นิสิตนักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย เขาจะไม่มีส่วนร่วมกับกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนิสิตนักศึกษาด้วยกันเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัว เฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีไปแล้ว

สำหรับข้อสังเกตที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 นั้น จะพบว่า เป็นไต่หังมิตรและศัตรูต่อกัน ส่วนนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 นั้น มักจะเป็นเพื่อนฝูงกันก็ต่อเมื่อเรียนวิชาที่เหมือน ๆ กัน และอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น อย่างไรก็ตามนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่ต่างคนต่างอยู่ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกัน

นอกเหนือจากภาพรวมหรือลักษณะเฉพาะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยแล้ว นิสิตนักศึกษายังมีลักษณะพิเศษอีกคือ ความกระตือรือร้นและความสนใจในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทุนไม่ได้ที่จะเห็นข้อผิดพลาดของผู้ใหญ่ และมีการดำเนินการแก้ไขที่กล้าหาญ สภาพความซัดเซงและชอบบกร่องในสังคมที่เขาเห็น ทำให้มีบคั้นจิตใจและเป็นแรงกระตุ้นทำให้อยากต่อสู้เพื่อเรียกร้องในสิ่งที่ถูกต้อง (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527 : 29)

จะเห็นได้ว่าลักษณะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น ได้รวมเอาลักษณะของวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยรุ่นผู้ใหญ่ของตน และลักษณะเฉพาะของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยมีลักษณะที่พิเศษไปจากวัยรุ่นอื่น ๆ นอกจากนั้นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในแต่ละชั้นปีก็ยังมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปอีกด้วย ทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน การรวมกิจกรรม การเข้ากลุ่มเพื่อน และการในอนาคต และเรื่องเกี่ยวกับสถาบัน

นิสิตนักศึกษากับกลุ่มเพื่อน

นิสิตนักศึกษากับกลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งที่ปราศจากกันไม่ได้ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งนิสิตนักศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงแวดล้อมใหม่ รวมทั้งต้องเปลี่ยนเพื่อนใหม่ด้วยคงได้กล่าวมาแล้ว ก็นั้นนิสิตนักศึกษาจึงต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนในมหาวิทยาลัย หรือในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มอีกด้วย การที่นิสิตนักศึกษาเข้ากับกลุ่มเพื่อนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิดนี้เอง จึงจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงชนิดของกลุ่มเพื่อน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ลักษณะการคบเพื่อนและการเข้ากลุ่มเพื่อน เหตุผลในการเข้ากลุ่มเพื่อน กิจกรรมการใช้เวลาในกลุ่มเพื่อน และความประทับใจในกลุ่มเพื่อน คามลาคับคั่งต่อไปนี้

ชนิดของกลุ่มเพื่อน

เฮอร์ลอค (Hurlock 1968 : 411 - 412) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาได้จัดประเภทเพื่อนของเด็กวัยรุ่นออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. เพื่อนสนิทที่สุด เป็นเพื่อนที่คบหากันอย่างสนิทสนม ไว้วางใจกัน และไม่มี ความลับต่อกัน
2. เพื่อนสนิทที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เป็นเพื่อนที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 3-4 คน บางกลุ่มจะประกอบไปด้วยเพื่อนสนิทที่สุด 2 กลุ่มขึ้นไป
3. เพื่อนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน เป็นเพื่อนที่มีอุดมคติทางสังคมเหมือนกัน เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของกลุ่มเพื่อนวัยรุ่น ความสัมพันธ์ทางสังคมต่ำกว่าสองกลุ่มแรก และไม่จำเป็นต้อง อยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน โดยทั่วไปเพื่อนกลุ่มนี้อาจจะประกอบไปด้วยเพื่อนที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ หลายกลุ่ม และในกลุ่มเล็กนั้นอาจประกอบด้วยกลุ่มเพื่อนสนิทที่สุดด้วย

นอกจากนั้น กอ สวัสดิคพานิชย์ (2519 : 67-69) นักการศึกษาของไทย ได้กล่าวถึงสังคมของวัยรุ่นว่าได้มีการจัดกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการขึ้น คือ

1. กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไม่มีระเบียบพิธี แต่เป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีรสนิยมตรงกัน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันบางอย่าง สมาชิกภายในกลุ่มไม่เป็นที่แน่นอน บางคนเข้าร่วมกลุ่มในระยะหนึ่งแล้วแยกตัวเองออกไป บางทีก็กลับเข้ามารวมกลุ่มอีก สุดแต่ความประสงค์ของตนเองและความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มนั้น ๆ กลุ่มเพื่อนเกิดจากการอยู่ใกล้เคียงกัน ความสนใจที่เหมือนกัน หรือทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน
2. กลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มนี้มีความสนิทสนมมากพอที่จะเล่าความลับได้ภายในกลุ่ม เด็กวัยรุ่นอาจเลือกเพื่อนสนิทได้เพียงหนึ่งหรือสองคนเท่านั้น กลุ่มเพื่อนสนิทมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นสูง และช่วยให้ปรับตนเองได้ดีพอที่จะครองตนอย่างราบรื่นในวัยรุ่น
3. กลุ่มเพื่อนทางเพศ การศึกษาในปัจจุบันเปิดโอกาสให้นักศึกษาชายหญิงได้ศึกษาเล่าเรียนและใกล้ชิดกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวจึงเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ในบางครั้งอาจรักกันในฐานะหนุ่มสาวที่ชอบพอกัน หรือพอใจที่จะได้เที่ยวด้วยกันอย่างเปิดเผยและสนิทสนมรักใคร่

จากการจัดแบ่งประเภทหรือกลุ่มของเพื่อนดังกล่าว ทำให้พอจะสรุปได้ว่า กลุ่มเพื่อน นั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ กลุ่มเพื่อนสนิท และกลุ่มเพื่อนธรรมดา ซึ่งกลุ่มเพื่อน ประเภทหลังนี้อาจจะเป็นเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน อยู่ใกล้ชุกกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันได้

ความสำคัญของกลุ่มเพื่อน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่ากลุ่มเพื่อนมีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อนิสิตนักศึกษาหลายประการ ด้วยกัน ดังนั้นนิสิตนักศึกษาจึงต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ซึ่งจะทำให้เขามีชีวิตใน สถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นสุข กลุ่มเพื่อนจึงมีผลต่อสุขภาพจิตของนิสิตนักศึกษาด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กหนุ่มสาวทุกคนต้องการให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง ถ้าหากรู้ว่ามีคนชอบพอรักใคร่ และเพื่อน ๆ ยอมรับ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือยามที่มีทุกข์ สุขภาพจิตของเขาก็จะดี ในทางตรงข้ามหากเขารู้สึกว่า ตนเองเป็นที่เมินเฉยของกลุ่มเพื่อน ไม่ค่อยมีคนรู้จักหรือมีคนสนใจ สุขภาพจิตก็จะเสื่อมไปเพราะ เขารู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกว่าเหวห่างอยเหงาและเป็นทุกข์ อยากจะอยู่ตามลำพังคนเดียว มีความ หวาดกลัวและหวาดระแวงต่าง ๆ เห็นคนอื่นเป็นศัตรูและเห็นตนเองไม่มีคุณค่า พวกนี้มักจะกลายเป็นคนขี้ ไม่ให้ความร่วมมือกับใคร กลายเป็นคนต่อต้านสังคม และอาจจะกลายเป็นต้นเหตุของ อาชญากรและอันธพาลได้ (สุชา-สุรางค์ จันทน์เอม 2524 : 178-179)

สำหรับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนิสิตนักศึกษาแต่ละคนนั้น เฟลด์แมน และนิวคอมบ์ (Feldman and Newcomb 1973, อ้างถึงใน ประกอบ คุปรัตน์ 2525 : 179) ได้สรุปเอาไว้ดังนี้

1. กลุ่มช่วยเชื่อมโยงชีวิตภายในครอบครัวกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองกับชีวิตการทำงาน ในโลกกว้าง ช่วยให้นักศึกษามานพยุควิถีชีวิตต่าง ๆ และมีอิสระจากบ้านและครอบครัว
2. กลุ่มสามารถเกื้อหนุนการกำหนดวัตถุประสงค์ในการ เรียนและวิชาการ ได้ใน บางโอกาส
3. เพื่อนสามารถให้กำลังใจในเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่สามารถจะหาได้จาก ณาจารย์ ชั้นเรียน หรือหลักสูตรที่กำหนดไว้
4. เพื่อนให้โอกาสแก่นิสิตนักศึกษาในการศึกษาอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะกับผู้ที่มิมีหลัง ความสนใจ และการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน

5. เพื่อนช่วยเสริมคุณค่าภายในกลุ่มให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และยากที่จะเปลี่ยนแปลง และอาจแสดงออกในรูปท่าทายเป็นและทอทานคุณค่า ความคิดเกา ๆ กระทบความสำนึกทางวิชาการ และเป็นเครื่องทดสอบแนวความคิด ประสพการณ์ใหม่ ๆ แนะนำการอาชีพ กระทบและให้กำลังใจ นิสิตนักศึกษาที่กำลังจะเปลี่ยนแนวความคิด

6. กลุ่มช่วยให้ นิสิตนักศึกษามีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น ตอบสนองความสนใจของ นิสิตนักศึกษา ที่ไม่ได้รับการตอบสนองทางด้านวิชาการ หรือล้มเหลวทางวิชาการมาแล้ว และเพื่อมีส่วนร่วมในการชักจูงให้เลิกล้มการศึกษา หรือลาออกจากสถาบัน

7. เพื่อนช่วยฝึกการเข้าสังคม และการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะมีผลต่อนิสิต นักศึกษาในการให้ความช่วยเหลือกัน เมื่อสำเร็จออกไปทำงานแล้ว

จากการสัมมนาผู้บริหารกิจการนิสิต ได้กล่าวถึงสาเหตุข้อหนึ่งที่ทำให้นิสิตนักศึกษา ไม่ปฏิบัติตามระเบียบและขาควินัย ก็คือ นิสิตนักศึกษาระทำตามความคิดของกลุ่ม (ทบวงมหาวิทยาลัย 2522 : 49) นอกจากนั้นยังมีรายงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญหรืออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ดังต่อไปนี้

บอนยีน และแมคกี (Bonjean and McGee 1965:127-137) ได้ศึกษาเรื่อง การทุจริตทางการศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ครั้งหนึ่งเป็นนักศึกษาจากสถาบันที่ใช้ระบบเกียรติยศของตนเอง อาศัยความซื่อสัตย์ของตนเอง และอีกครึ่งหนึ่งเป็นนักศึกษาจากสถาบันที่ใช้วิธีควบคุมการสอบ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาจะ ละเมิดระบบการเรียนการสอนเมื่อเข้าไปในสถาบันที่ใช้วิธีควบคุมการสอบ ไม่เข้าใจระบบ ระเบียบของสถาบัน และนักศึกษาเชื่อว่าเพื่อนเห็นด้วยกับการทุจริตทางวิชาการ

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของนิสิตนักศึกษาก็คือ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนหรือ เรื่องส่วนตัว นิสิตนักศึกษามักจะปรึกษากับเพื่อนมากกว่าปรึกษากับผู้อื่น ดังผลการวิจัยของ ทศพร. มณีศรีขำ และคณะ และพรรณนิภา ชรรณวิรัช ที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นจากการ ที่คณะอนุกรรมการศึกษาสถานภาพสถาบันการศึกษาพยาบาล (2527 : 11) ได้ทำการศึกษา การใช้บริการแนะแนวของสถาบันการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศไทย ในปีการศึกษา 2525 พบว่า มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 17.30 ใช้บริการที่สถานศึกษาจัดไว้ให้ปรึกษาปัญหาส่วนตัว ส่วนนักศึกษา อีกร้อยละ 80.70 ปรึกษานอกราย ซึ่งปรากฏว่า ผู้ที่ปรึกษาช่วยเป็นอันดับหนึ่งคือ เพื่อนสนิท

อันดับสอง คือ อาจารย์ประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์ที่สนิทมาก อันดับสามได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองและญาติ อันดับสี่ได้แก่เพื่อนรุ่นพี่ อันดับห้าคือ แก๊ซไควยตนเอง ส่วนอันดับหก คือ ปรึกษาคนที่ไว้ใจได้ คนใกล้ชิด คนรัก และใครก็ได้ที่สามารถปรึกษาได้

สำหรับการเลือกวิชาเรียน นิสิตนักศึกษาส่วนมากยังไม่แน่ใจในการเลือกเรียนวิชาที่เหมาะสมกับตน มักจะเลือกเรียนตามเพื่อนโดยไม่ไตร่ตรองว่าเหมาะสมกับตนหรือไม่ คือไม่ได้คำนึงถึงความสามารถหรือความถนัดของตน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยต่อไปนี้

จรรยา ถาวรจักร (2523 : 67-68) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคกลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่หรือศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2522 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน อาจารย์และนักศึกษามีทัศนะว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนวิชาเรียนตามเพื่อน

แอสติน (Astin 1969 : 141) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกสาขาวิชาและอาชีพของนักศึกษา ผลการศึกษพบว่า นักศึกษามักจะคล้อยตามกลุ่มเพื่อน กล่าวคือ นักศึกษาจะยึดถือการตัดสินใจของตนเอง หรือจะเปลี่ยนแปลงการเลือกนั้น ขึ้นอยู่กับว่ามีจำนวนของเพื่อนที่เลือกสาขาอาชีพเดียวกันสูง โดยเฉพาะในสาขาวิศวกรรม การสอน กฎหมาย และธุรกิจ

เกี่ยวกับเจตคติและค่านิยม ชิคเกอร์ริง (Chickering 1974 : 254-259) ได้กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลมากในการถ่ายทอดค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเห็น แม้ว่าจะต่างชั้นเรียนกันก็ตาม ดังนั้นนักเรียนจึงอยู่กันเป็นกลุ่ม และตัวของนักเรียนเองก็จะถูกจัดให้อยู่ในเงื่อนไขที่ของปฏิบัติคล้ายกัน เช่น ห้องเรียน เล่นกีฬา ฯลฯ ตามเวลาที่โรงเรียนกำหนดให้ และมีรุ่นพี่คอยควบคุมพฤติกรรมของรุ่นน้องโดยตลอด ซึ่งย่อมทำให้มีอิทธิพลต่อกันในด้านต่าง ๆ ไม่มากนักน้อย ดังได้มีรายงานวิจัยไว้ดังนี้

กอตเลียบ และฮอดกินส์ (Gottlieb and Hodgkins 1963 : 226-289)

ได้ศึกษาถึงวัฒนธรรมและลักษณะของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา จำนวน 997 คน พบว่า นักศึกษามีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกจากลักษณะของชุมชนในมหาวิทยาลัย แยกตัวแสวงหาค่านิยมของตนเองจากกลุ่มเพื่อน

แคนเทล (Cantell 1976 : 7229) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมของนักศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมของนักศึกษา ได้รับอิทธิพลจากผู้ปกครองและกลุ่มเพื่อน

ในประเทศไทย เลิศพร ภาวะสกุล (2516 : 2-4) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในสถาบันการศึกษาไทยว่า มีอิทธิพลมากในเรื่องค่านิยม รักความสะอาดสบาย รักความสนุก ไม่เคร่งครัด ค่านิยมเหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นค่านิยมที่ต่อต้านบุญธรรม แสดงออกให้เห็นโดยการที่นักศึกษาไทยไม่ค่อยหมกมุ่นศึกษาคำว่า หรือซักถามอาจารย์ เพื่อน หรืออภิปรายในเรื่องวิชาการ หรือจับกลุ่มกันคว่ำ ทดลอง ประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ส่วนใหญ่จะเที่ยวเตร่ หาความสนุกสนานจากการช้อปปิ้งของ ภูเขาพนมทวน แข่งขันกีฬา เต้นรำ แมื่อนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้ามาใหม่ จะมีความกระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ ก็จะถูกระบบบอวูโส ประเพณี กคซึ่งบังคับไปในทางที่ผิด โดยอำนาจรุ่นพี่ไม่ให้รุ่นน้องแสดงออกถึงความเก่งทางวิชาการ

กลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย ของ นัยนา อ่างสันติกุล (2522 : 70) พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนักศึกษานั้น บุคลิกภาพของเพื่อนสนิท ก็เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งนอกเหนือจากความประทับใจในมหาวิทยาลัย บรรยากาศในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร บรรยากาศการบริหาร และอาคารสถานที่

จุไร ชุมชุม (2526 : 55) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนมากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยมีความแตกต่างกันในด้าน การคบเพื่อน ด้านกิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน และด้านการปรับตัว

เฮิร์ด (Hurd 1971 : 3793-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย จำนวน 206 คน และจากวิทยาลัย (Junior College) จำนวน 147 คน เป็นนักศึกษาจากทุกระดับชั้นปี ยกเว้นนักศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองจากอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะมีผลสำคัญต่อเกรดเฉลี่ย

นอกจากนั้น แพคคิสัน และคณะ และซิลเบอร์เฟลด์ (Pattison and associates 1979, Silberfeld 1978, cited Greenblatt 1982 : 979 - 980)

ได้ทำการศึกษาถึงความสำคัญของกลุ่มเพื่อนไว้ดังนี้คือ แพคคิสัน และคณะ ได้ศึกษาผู้ที่มีความทุกข์ใจ

(Suffered) ซึ่งยังมีโชติที่เจ็บป่วยทางจิต ค่ายการให้ระบุงูที่มีควมสำคัญคือเขามาประมาณ 22 ถึง 25 ๕๐ ภายหลังจากได้จัดกลุ่มชุงูที่ได้รับการระบุงูเป็น 5-6 กลุ่มแล้ว ปรากฏว่ามี กลุ่มของเพื่อนและเพื่อนบ้านรวมอยู่ด้วย และจากการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับนี้ในผู้ป่วยจิตเวชของ ซิลเบอร์เฟลค ปรากฏว่ามีการระบุงูที่รู้จักน้อยกว่าในพวกแรก และชุงูที่เขามีควมสัมพันธ์อย่าง ใกล้ชิดก็คือเพื่อนนั่นเอง

กลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสภาพ โดยมีได้จำกัดวงเฉพาะ ในวัยรุ่น นิสิตนักศึกษา หรือคนปกติเท่านั้น แต่ยังคงไปถึงชุงูที่มีปัญหาทางจิตอีกด้วย สำหรับควม สำคัญของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนิสิตศึกษานั้น ปรากฏว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อนิสิตนักศึกษาแทบทุกด้านไม่ว่า จะเป็นด้านการเรียน และด้านส่วนตัว รวมทั้งต่อเจตคติและค่านิยมต่าง ๆ ทั้งได้กล่าวมาแล้ว

ลักษณะการคบเพื่อนและเหตุผลในการเข้าร่วมกลุ่ม

ชุงูหลายท่านด้วยกัน ได้กล่าวถึงหรือได้รวบรวมเหตุผลในการที่มนุษย์เราต้องเข้าร่วม กลุ่มกับชุงูอื่น และลักษณะการเลือกคบเพื่อนเอาไว้ดังนี้

บัสคาเกลีย (Buscaglia, cited Ellenson 1982 : 10) กล่าวว่า มนุษย์เรานั้น ทุกย่างก้าวของชีวิตมุ่งไปสู่ชุงูอื่น โดยเริ่มจากวัยเด็ก เราก็จะมุ่งไปสู่บิดามารดา เมื่อเราส่ววัยรุ่นก็จะมุ่ง ไปสู่กลุ่มเพื่อน และมุ่ง ไปสู่คนรักเมื่อเราส่ววัยผู้ใหญ่ตอนต้น มุ่งเข้าสู่สมภพ เมื่อเป็นผู้ใหญ่เต็มที และเมื่ออายุมากขึ้นก็จะมุ่งเข้าสู่กลุ่มคนชราด้วยกันจวบจนกระทั่งสิ้นชีวิต ดังนั้นเราจึงต้องการชุงูอื่น เพื่อที่จะรักและได้รับความรักจากเขา ถ้าปราศจากสิ่งนี้ไม่คงสงสัยเลยว่เราก็เหมือนกับทารกที่ถูกทอดทิ้งไว้ตามลำพัง ยอมทำให้การเจริญเติบโตและการพัฒนาหยุด ชงัก อาจจะกลายเป็นบ้าหรือเสียชีวิตไปก็ได้

สเปค และแอทนีฟ แคปแลน ลิทวาคและซีเลนยี (Speck and Attneave 1973, Caplan 1974, Litwak and Szelenyi 1969, cited Greenblatt and Others 1982 : 977-978) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการที่มนุษย์เราต้องเข้าร่วมกลุ่มไว้ดังนี้ โดยสเปค และแอทนีฟ กล่าวว่า ในสังคมที่แวกล้อมตัวเราชุงูอื่น ชุงูที่เราควมสัมพันธ์ที่ติดกันอยู่เสมอ โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ก็คือ สมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และเพื่อน จากการ ที่เรามีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลเหล่านี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ทางกายภาพ ทาง

เศรษฐกิจ และการช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดระบบการเกื้อหนุนตามธรรมชาติ
 นั้นเอง ส่วนแคปแลน กล่าวว่า สังคมสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพราะ
 สังคมทำให้เรามีผู้ที่จะสนทนาคำด้วยกันได้ ให้ความรักและความพึงพอใจแก่ผู้อื่นขณะที่เดียวกันก็ได้รับ
 ความรักและความพึงพอใจจากผู้อื่นด้วย มีความเชื่อถือไว้วางใจและผูกพันกัน ช่วยควบคุมผู้อื่น
 และในทางกลับกันผู้อื่นก็จะช่วยควบคุมเรากลับ ในช่วงเวลาสั้น ๆ สังคมจะให้ความรู้สึกเป็นอันหนึ่ง
 อันเดียวกัน นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมในสังคมช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง
 มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และในทางกลับกันยังช่วยรักษาและเสริมสร้างสภาพ
 จิตใจอีกด้วย ความช่วยเหลือที่ได้รับจากสังคมนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประการด้วยกัน คือ ทางด้าน
 อารมณ์ และสิ่งของต่าง ๆ อาทิ เงิน สินค้า บริการ และข้อมูลต่าง ๆ สำหรับลิตทวอคและซีเลนยี
 พบว่า ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อกันจะนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือในระยะยาว เช่น เพื่อนบ้าน
 จะพาเด็กที่ป่วยไปหาแพทย์ และเพื่อนจะให้ความช่วยเหลือเมื่อกลุ่มเพื่อนหรือเพื่อนในกลุ่มประสบ
 ปัญหา

สติชัย นิยมญาติ (2525 : 106-111) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการเข้าร่วม
 กลุ่มว่า การที่บุคคลเข้าร่วมกลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการบางอย่าง ซึ่งกลุ่มนั้นสามารถ
 ตอบสนองได้โดยตรง หรือกลุ่มนั้นเป็นเพียงมรรควิธี (Means) ที่บุคคลจะสนองความต้องการ
 ของเขาซึ่งอยู่นอกกลุ่มได้ ปัจจัยสำคัญ ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าร่วมกลุ่มมีดังนี้

1. สถานการณ์ตั้งเครียด บุคคลมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมหรือรวมกลุ่ม เมื่อมีเหตุการณ์
 ตั้งเครียดเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความตั้งเครียดจะพยายามอย่างยิ่งที่จะ
 เข้าร่วมกลุ่มหรือไม่ก็รวมกลุ่มเพื่อหาทางช่วยเหลือ ก่อกลุ่ซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ดี มีข้อยกเว้นอย่างว่า สถานการณ์ตั้งเครียดจะไม่ก่อให้เกิดบุคคลรวมกลุ่ม
 เข้าด้วยกันเสมอไป ถ้าหากบุคคลมองเห็นว่า ในสถานการณ์นั้นบุคคลอยู่ในสถานที่ที่จะช่วยตัวเอง
 โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

2. ความดึงดูดใจระหว่างบุคคล (interpersonal attraction) ขึ้นอยู่
 กับปัจจัยหลายอย่าง อาทิ การอยู่ใกล้เคียงกัน การมีคุณลักษณะหลายอย่างเหมือนกัน การมี
 คุณลักษณะบางอย่างที่เสริมกัน การมีคุณสมบัติทางสังคมที่ดี ตลอดจนมีบุคลิกที่น่าดึงดูดใจ สิ่งต่าง ๆ
 เหล่านี้ทำให้ดึงดูดใจต่อกันและชอบพอกัน และเป็นไปไ้ไ้มากที่บุคคลที่ชอบพอกันจะเข้าร่วมกลุ่มด้วยกัน

ความคล้ายคลึงของมนุษย์นั้นมีมากหลายอย่าง เช่น คล้ายคลึงกันทางคำนำใจ อารมณ์ ศาสนา เพศ ภาษา ฐานะทางเศรษฐกิจและทัศนคติ เป็นต้น โดยสามัญสำนึกเราจะเห็นได้ทันทีว่า ผู้ที่มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ยากที่จะอยู่กลุ่มเดียวหรือเข้ากลุ่มเดียวกันได้

การที่บุคคลอยู่ใกล้ชิดกัน ได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์เห็นหน้าตากันบ่อย ๆ และมี การปะทะสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นประจำ จะเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้นิสัยใจคอ ความคล้ายคลึง และความแตกต่างในค่านิยมต่าง ๆ ต่อกัน นำปรากฏการณ์จากการเกี่ยวข้อง และการปะทะสัมพันธ์ ทำให้เรารู้ว่าเขาเป็นคนที่คล้ายคลึงกับเราหลายอย่าง ก็อาจจะทำให้ความชอบพอกันเกิดขึ้น

3. ลักษณะกิจกรรมของกลุ่ม (group activities) เป็นแรงดึงดูดให้บุคคล เขารวมกลุ่มได้ก็อย่างหนึ่ง บุคคลหนึ่งหนึ่งก็คือ บุคคลอาจจะเขารวมกลุ่มเพราะบุคคลรู้สึกสนุกสนาน และเพลิดเพลินในกิจกรรมที่กลุ่มกระทำอยู่ เมื่อเขาเข้าไปแล้วถ้าบุคคลได้ประสบความสำเร็จ หรือความสมหวังตามที่ตนคาดหวังไว้ บุคคลก็จะพยายามเข้ากลุ่มประเภทนั้นเรื่อย ๆ ในกรณีที่ประสบความสำเร็จ ความผิดหวัง ก็อาจจะไม่เขารวมกลุ่มนั้นอีก แต่หันไปเขารวมกลุ่มในกลุ่มใหม่ กลุ่มอื่น ก็ได้ ซึ่งเป็นไปตามกฎแห่งเหตุผล (Law of Effect) ดังที่บุคคลแต่ละคนจึงมีสิทธิเลือกเข้ากลุ่มที่สอดคล้องกับรสนิยมและความนิยมชมชอบของตน

4. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม (group goals) ถ้าจะว่ากันตามความเป็นจริงแล้ว แทบจะแยกออกจากเรื่องกิจกรรมของกลุ่มไม่ได้เลย บุคคลบางคนอาจจะเขารวมกลุ่ม เพราะเขาชอบกิจกรรมหรืองานที่กลุ่มทำ ในขณะที่เดียวกันก็แทบวัตถุประสงค์ของกลุ่มด้วยก็มี

5. ความอยากได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่ต้องการอยู่ลำพังคนเดียว แต่ต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อนกับฝูง หรือพูดกันง่าย ๆ ก็คือ มนุษย์มีความต้องการอันหนึ่ง ที่เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์เขารวมกลุ่ม ความต้องการอันนั้นเรียกว่า "ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับผู้อื่น" ความอยากได้เป็นสมาชิกของกลุ่ม อาจจะเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในช่วงต้นของชีวิตก็ได้ ดังจะเห็นได้ว่า โดยปกติแล้วเมื่อเด็กเกิดมาเด็กจะได้รับการโอบอุ้มเลี้ยงดูโดยพ่อแม่ หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่แทนพ่อแม่ เด็กได้รับความรักความอบอุ่น และการช่วยเหลือในค่านิยมต่าง ๆ จนโตมีชีวิตครอบครัว ทำให้เด็กเรียนรู้ว่า การอยู่กับพ่อแม่ หรือการอยู่กับกลุ่มนั้น เป็นสิ่งที่ดี และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตน การปฏิบัติในลักษณะนั้นจึงติดอยู่กับคนจนเป็นผู้ใหญ่ก็ได้ เป็นผลทำให้เขาอยากได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม

6. การใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ที่ยื่นออกกลุ่ม

บุคคลบางคนเข้าร่วมกลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวกับกลุ่มแต่ประการใด เช่น นักธุรกิจที่เข้าร่วมกลุ่มหรือสมาคมต่าง ๆ มากมาย อาจจะไม่มีความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มอย่างจริงจังก็ได้ แต่มีความตั้งใจที่จะแย่งชิงคือ ท้องการจะหาลูกค้าเพื่อซื้อสินค้าของตน การใช้กลุ่มเพื่อเป็นเครื่องมือที่จะให้บรรลุเป้าหมายของตนซึ่งอยู่นอกกลุ่มนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้โดยทั่วไปในแทบทุกสังคมที่เคียว

ทวิรัสมิ ฆนาคม และคณะ (2514 : 295-296) ได้กล่าวถึงลักษณะการคบเพื่อน และเหตุผลในการเข้ากลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นไว้ว่า การคบเพื่อนของวัยรุ่นนั้น เพศหญิงและเพศชาย จะแตกต่างกันในเรื่องการคบเพื่อนเพศเดียวกัน เด็กหญิงวัยรุ่นตอนต้นจะมีเพื่อนกลุ่มเล็กลง มักไปเป็นหมู่ประมาณ 3 คน และมีเพื่อนสนิทหนึ่งคนที่จะบอกความลับได้ จำนวนกลุ่มเพื่อนจะเพิ่มขึ้นเป็น 6-8 คน หรือมากกว่านั้นเมื่ออายุ 15 ปี สำหรับเด็กชายยังไม่มีความสนิท มักรวมกันเป็นกลุ่มมากขึ้น จำนวน 4-5 คน และคิดว่าทุกคนเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์ของเขา ในวัยเดียวกันขนาดของกลุ่มเด็กชายจะใหญ่กว่าของเด็กหญิง มีเหตุผลในการคบเพื่อนต่างไปกว่าวัยที่ผ่านมา คือรู้จักคบเพื่อนไม่ใช่เพราะบ้านอยู่ใกล้กัน หรือสนใจกิจกรรมร่วมกัน หรือเพียงแต่อยากเป็นสมาชิกของกลุ่มเหมือนวัยอื่น ๆ เท่านั้น แต่ยังมีเหตุผลอื่นเพิ่มขึ้น คือ รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ตนถูกใจ มีความสนใจและมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกัน เช่น เลือกคบเพราะเขานั่นแจ่มใส ร่าเริงถูกใจตน เรียบเก่ง หรือสุภาพ อ่อนโยน เป็นต้น

นอกจากนั้น การศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการของวัยรุ่นไทย โดย ฉลองรัฐ อินทรีย์ และคณะ (2528 : 83-84) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายและหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมปีที่ 6 ในโรงเรียน 20 แห่ง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 11,555 คน เป็นเพศหญิง 5,902 คน เพศชาย 4,533 คน โดยแบ่งเป็นวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย พบลักษณะนิสัยในการสังคม และการคบเพื่อนของวัยรุ่นเพศชาย และเพศหญิงดังนี้ วัยรุ่นตอนต้นเพศหญิง ชอบอยู่รวมกลุ่มพูดคุย และชอบทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ชอบคบเพื่อนที่มีลักษณะอารมณ์ครุ่นเคร่งมากกว่าวัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นตอนกลางตามลำดับ ส่วนวัยรุ่นเพศชายปรากฏว่า วัยรุ่นตอนกลางจะมีลักษณะนิสัยเหล่านี้มากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย และวัยรุ่นตอนต้นตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นในการใกล้ชิดกับคนมากเป็นรองที่ต้นนี้ ปรากฏว่า วัยรุ่น

ตอนปลายเพศหญิงเห็นด้วยมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนกลาง ตามลำดับ สำหรับเพศชาย วัยรุ่นตอนปลาย เห็นด้วยมากกว่าวัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนต้นตามลำดับ ซึ่งโดยสรุปแล้ว ทั้งวัยรุ่นเพศหญิงและเพศชายทั้ง 3 ระยะ เห็นด้วยกับลักษณะนิสัยในการสังคม และการคบเพื่อน ดังกล่าวมากที่สุด นอกจากนั้นยังพบว่า วัยรุ่นเพศหญิงทั้ง 3 ระยะ มีจำนวนเพื่อนสนิทมากที่สุดคือ 3-5 คน รองลงมาคือ 1-2 คน โดยวัยรุ่นเพศหญิงตอนปลายมีอัตราร้อยละสูงกว่าวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนกลาง ส่วนวัยรุ่นเพศชาย พบว่าวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนต้น มีจำนวนเพื่อนสนิทมากที่สุดคือ 1-2 คน สำหรับวัยรุ่นตอนปลายมีจำนวนเพื่อนสนิทมากที่สุดคือมีมากกว่า 5 คนขึ้นไป และวัยรุ่นทั้งเพศหญิง เพศชาย ไม่มีเพื่อนสนิทเลย คิดเป็นร้อยละ 3.7 และ 4.7 ตามลำดับ

เดือนจิกต์ จิกต์อวี่ (2520 : 77-83) ได้ศึกษาเรื่อง "การคบเพื่อนของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" ในปีการศึกษา 2520 จำนวน 255 คน พบว่า นิสิตหญิงส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของลักษณะเพื่อนที่คบตามลำดับดังนี้ เพื่อนที่มีความประพฤติดี เพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือดี เพื่อนที่มีความสนใจตรงกัน เพื่อนที่เรียนดี และเพื่อนที่มีฐานะดี นอกจากนี้ นิสิตหญิงชั้นปีที่ 2 ที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด นิสิตหญิงชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเท่านั้น ที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือมากกว่าเพื่อนที่มีความประพฤติดี และมีเพียงนิสิตหญิงชั้นปีที่ 4 ที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ กลุ่มเดียวที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนที่เรียนดีมากกว่าเพื่อนที่มีความสนใจตรงกัน

บุญนาค คุ้มภัย (2522 : 44-45) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการทางสังคมของวัยรุ่นในวิทยาลัยครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัด นครราชสีมา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 757 คน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน นักศึกษาต้องการมีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาทุกสิ่งทุกอย่างได้ ต้องการเป็นที่ชอบพอของเพื่อนทุกคน

จากข้อคิดเห็นและผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้พอจะสรุปได้ว่า มนุษย์เรานั้นไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพังเพียงผู้เดียว จำเป็นต้องมีเพื่อนหรือผู้นั่งซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเราได้ จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น และบุคคลแต่ละคนก็มีปัจจัยในการคบเพื่อนแตกต่างกัน โดยบางคนจะพยายามเลือกคบเพื่อนที่มีความสนใจหรือรสนิยมที่คล้ายคลึงกับตน หรือสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดในการเลือกคบเพื่อนก็คือความใกล้ชิด ซึ่งเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ปัจจัยอื่น ๆ ในการเลือกคบเพื่อนต่อไป

กิจกรรมและความประทับใจในกลุ่มเพื่อน

จรรยา ถาวรจักร (2523 : 67-68) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยครูในภาคกลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่หรือศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2522 ผลการวิจัยสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบทำงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่ม นักศึกษาส่วนใหญ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน และนักศึกษารับประทานอาหารกลางวันร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน โดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ นอกจากส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนการทำงาน

ผกาทิพย์ เกษรากุล (2524 : 63-66) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชายและหญิงทั้ง 8 วิทยาเขต ผลการวิจัยสภาพแวดล้อมค่านิยมกลุ่มเพื่อน พบว่า นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมน้อย ส่วนการพบปะสังสรรค์ระหว่างนิสิตต่างคณะและชั้นปีนั้น นิสิตวิทยาเขตปทุมวัน บางส่วน เห็นว่ามีการพบปะกันปานกลาง ส่วนนิสิตวิทยาเขตประสานมิตร พิษณุโลก มหาสารคาม สงขลา พลศึกษา เห็นว่ามีการพบปะกันน้อย นิสิตทุกวิทยาเขตมีความไว้วางใจในเพื่อนร่วมกลุ่ม และการทักเตือนเมื่อเพื่อนประพฤติผิด หรือการโต้เถียงทางวิชาการในกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความอบอุ่นในกลุ่มเพื่อน นิสิตวิทยาเขตบางแสน บางเขน ปทุมวัน พลศึกษา เห็นว่ามีความอบอุ่นมาก สำหรับการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย นิสิตหญิงปฏิบัติตามมากกว่านิสิตชาย และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมค่านิยมกลุ่มเพื่อน และค่านิยมการบริหารไม่แตกต่างกัน

สมบัติ วัจนะสาริกกุล (2527 : 117) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษา เอกชนตามทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร ผลการวิจัยสภาพแวดล้อมค่านิยมกลุ่มเพื่อนในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า นักศึกษายังไม่รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร

เฮอรูล็อค (Hurlock 1955 : 360 - 363) ได้ศึกษาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและการใช้เวลาว่างของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะใช้เวลาว่างในการเล่นเทนนิส วายน่ำ และชมการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ส่วนนักศึกษาที่มี

ฐานะทางเศรษฐกิจทำให้ใช้เวลาในค่านับเงินน้อยลง โดยใช้เวลาวางไปในการทำกิจกรรม เพื่อหารายได้ช่วยเหลือฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง แต่ก็ยังมีนักศึกษาอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ให้ความสำคัญของการใช้เวลาดังกล่าว

อารมณ วุฒิพฤกษ์ (2522 : 72, 86, 98) ได้ศึกษาปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการ ศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล (ศึกษาเฉพาะในศิริราช) พบว่า นักศึกษาแพทย์หลายคน ได้ให้ความเห็นว่า มีปัญหากับเพื่อน ๆ ในชั้นเดียวกัน เพราะส่วนใหญ่ต่างคนก็ต่างเอาแต่ความคิดเห็นของตนเอง จะคัดเลือกรื่องอะไร ลงมติดันยากเพราะมักจะแบ่งแยกความคิดเห็นออกเป็น 2 กลุ่ม หรือบางทีก็ 3 กลุ่ม แต่มีเพื่อน ๆ สนับสนุนก็เพราะจะได้ช่วยกันทบทวนวิชาต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้จากเพื่อนได้มาก แต่มีบางครั้งก็ทำให้เสียการเรียน บางทีเล่นกันเพลินไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ นักศึกษาเทคนิคการแพทย์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า เขามีปัญหาเรื่องเพื่อน คือเขามีความหวังว่านักศึกษาควรจะได้รวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ตัวอย่างการทำงานเป็นกลุ่มเห็นได้ชัดเจน ต่างคนก็ต่างถือนั่นยึดมั่นในตัวเอง ควรจะมองให้กว้าง ๆ บางครั้งก็ไม่สามารถรวมกันได้เพราะบางคนมุ่งแต่จะทำตามใจตนเอง ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งบางครั้งก็ทำให้เบื่อกัน เบื่อเพื่อน และต้องทำเฉยเมื่อทดลองผิดพลาดไปแล้วก็จะขี้ใจแรงที่หลัง บางคนแสดงความคิดเห็นว่าเพื่อนบางคนรู้แต่สิทธิของตนเอง ไม่รู้จักหน้าที่ และไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเพื่อน ๆ เข้าใจกันดี มีอะไรก็ปรึกษา กันได้ และจะนัดทบทวนวิชากันเมื่อไม่เข้าใจวิชาใดหรือเมื่อใกล้สอบ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ (2527 : 134-146) ได้ศึกษาเรื่อง นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของกิจกรรมในระดับสูง และเข้าร่วมกิจกรรมในปีหนึ่งเฉลี่ยประมาณ 1-5 ครั้ง และนิสิตนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ แพทยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์ เห็นว่ากิจกรรมนิสิตนักศึกษาทำให้พัฒนาความคิดและมีเหตุผลมากขึ้น คณะเภสัชศาสตร์เห็นว่าทำให้มีความรับผิดชอบหน้าที่ คณะศึกษาศาสตร์ เห็นว่าทำให้พัฒนาบุคลิกภาพได้ดี สำหรับกิจกรรมที่พัฒนาสติปัญญา พัฒนาการศึกษาในสายวิชาชีพ และการใช้เหตุผลคือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาการ ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมบุคลิกภาพให้มีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้นำ ส่งเสริมให้รู้จักเสียสละและฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง พัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ได้ คือ กิจกรรมชุมนุมชมและกายอาสาสมัคร และยังพบว่าการศึกษาในมหาวิทยาลัยช่วยให้

เกิดความเจริญงอกงามในค่านต่าง ๆ คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การคบหาสมาคมกับผู้อื่น โดยเพื่อนเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความสามารถในการคบหาสมาคมกับผู้อื่น และมีความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตนักศึกษาสนใจเรื่องวิชาการมากกว่าการสอนเต้นรำ และความสนใจด้านการเมืองก็ลดลงเมื่อเทียบกับกิจกรรมด้านอื่น ๆ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2515 : 80-84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบของค้ประกอบทาง ค้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และกิจกรรมของนักศึกษา ป.ก.ศ. ชั้นปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและต่ำ ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 501 คน พบว่า กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำมีปัญหาคั้ง 3 ค้าน มากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักศึกษาชายมีปัญหามากกว่านักศึกษาหญิง และนักศึกษาที่มีรายได้น้อยมีปัญหามากทางค้านเศรษฐกิจ และรองลงมาคือ ค้านการปรับตัว

อรพินทร นิมิตรนิวัฒน์ (2522 : 38-40) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัญหาส่วนตัวและสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใ้ศึกษามหาวิทยาลัย 9 แห่ง จำนวน 1,529 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาส่วนตัวทางค้านการเงิน ค้านกิจกรรม และบริการ ของมหาวิทยาลัย ค้านเพื่อนและการเข้าสังคม ค้านความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ค้านการปรับตัว ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนกลาง

เกอคาสเตอร์ (De Coster 1971 : 5789-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ในหมู่ เพื่อนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อนในชั้นมาก มีแนวโน้มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ ระหว่างเพื่อนในชั้นน้อย

จุไร ชุมรัมย์ (2526 : 98-106) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อม สังคมกลุ่มเพื่อนของ นิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม สังคมกลุ่มเพื่อนทุกค้านอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้มีบางข้อที่อยู่ในระดับน้อย กล่าวคือค้าน การใช้เวลาว่างในกลุ่มเพื่อน ข้อที่นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ในระดับน้อย ได้แก่ การอ่านหนังสือ ที่อาจารย์แนะนำกับเพื่อน ๆ การเล่นเกมพนัน และการทดลองยาเสพติดกับเพื่อน เป็นต้น และค้านกิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน ข้อที่นิสิตนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ในระดับน้อย ได้แก่ การร่วม

กิจกรรมอาสาพัฒนาภายในมหาวิทยาลัย การฟังการโต้วาทีหรือฟังกวีอภิปราย และการเข้าชุมนุมทางวิชาการกับเพื่อน ๆ สำหรับด้านความประทับใจในกลุ่มเพื่อน พบว่ามีเพียงข้อเดียวที่นิสิตนักศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก คือความภูมิใจในกลุ่มเพื่อนที่คบอยู่ นอกจากนั้นยังพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม สังคมกลุ่มเพื่อนแตกต่างกันในด้านการคบเพื่อน การปรับตัว และกิจกรรมสังคมในกลุ่มเพื่อน โดยพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะมีกิจกรรมในเชิงวิชาการ เช่น การทบทวนวิชาการ การอ่านหนังสือในห้องสมุด และอ่านหนังสือที่อาจารย์แนะนำกับเพื่อน ๆ มากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นอกจากนั้นยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยกับสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน และนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 1 มีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนสูงกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 นิสิตนักศึกษาที่มีความร่ำรวยมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนสูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีความร่ำรวยอยู่ต่างจังหวัด นิสิตนักศึกษาที่มีความร่ำรวยหรือผู้ประกอบการมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท และมากกว่า 10,000 บาท มีปฏิสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนต่ำกว่ากันตามลำดับ

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่านิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรมค่อนข้างสูง แต่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากอุปสรรคทางด้านการศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจ ที่พักอาศัย ในขณะที่เดียวกันก็มีนิสิตนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่รู้จักรักการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และกิจกรรมที่ก่อปัญหาให้กับนิสิตนักศึกษาค่อนข้างมากก็คือ กิจกรรมทางวิชาการที่ต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สำหรับความประทับใจในกลุ่มเพื่อน นิสิตนักศึกษามีความประทับใจในทางบวกต่อกลุ่มเพื่อนมากกว่าทางลบ และประเด็นที่น่าสนใจก็คือ นิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นผู้ที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นมาก และมีปัญหาทางด้านกิจกรรมน้อย

นักศึกษาพยาบาลและจุดมุ่งหมายในชีวิต

เพื่อที่จะได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับนักศึกษาพยาบาลให้มากยิ่งขึ้น ในหัวข้อนี้จะได้กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีพยาบาล สถานภาพและบทบาทของนักศึกษาพยาบาล และจุดมุ่งหมายในชีวิตของนักศึกษาพยาบาล

หลักสูตรการศึกษาวิชาสหวิทยาบาล

ในอดีหลักสูตรการศึกษาพยาบาลของแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากสถาบันการศึกษาพยาบาลมีหลายแห่งกระจายกันอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ และแยกย้ายกันอยู่หลายสังกัดด้วยกันคือ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงกลาโหม สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สังกัดกระทรวงมหาดไทย สังกัดกรุงเทพมหานคร และในแต่ละสังกัดยังมีหน่วยงานที่รับผิดชอบสถาบันการศึกษาพยาบาลแตกต่างกันไปอีกมากมาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศ โดยทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์การศึกษาให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาพยาบาลได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับด้วยกัน คือ พยาบาลระดับต้น และพยาบาลระดับวิชาชีพ รัฐบาลได้เริ่มมีขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด โดยจัดหวังต่าง ๆ จะทำการสอบคัดเลือกและส่งตัวเข้าไปศึกษาตามสถาบันการศึกษาพยาบาลที่เปิดสอนหลักสูตรนี้ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลระดับต้น และกลับไปปฏิบัติงานตามโรงพยาบาลที่ส่งมาศึกษา หลังจากปฏิบัติงานครบ 2 ปี ถ้ามีความประสงค์จะเป็นพยาบาลระดับวิชาชีพจะต้องเข้าศึกษาในหลักสูตรต่อเนื่องอีกเป็นเวลา 2 ปี

หลักสูตรพยาบาลระดับวิชาชีพซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้เมื่อปี พ.ศ. 2525 เป็นหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ (วิเชียร ทวีลาภ 2529 : 14-16) ซึ่งสรุปได้ดังนี้ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มุ่งให้ความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของชาติ และจะต้องสอดคล้องกับปรัชญาหรือปณิธานของสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งรวมถึงการผูกครองรักษา รวมทั้งมีความก้าวหน้าทางวิชาการ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย 4 หมวดวิชาคือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 130 หน่วยกิต และอย่างมากไม่เกิน 150 หน่วยกิต สำหรับหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปจะต้องมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ครอบคลุมรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ซึ่งแต่ละกลุ่มวิชาจะต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต หมวดวิชา

พื้นฐานวิชาชีพ จะต้องมีหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพจะต้องมีหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นกลุ่มรายวิชาภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีไม่น้อยกว่า 20 และ 40 หน่วยกิต ตามลำดับ หมวดวิชาเลือกเสรีจะต้องมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิชาชีพ นอกจากต้องเรียนให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้แล้ว ยังต้องได้แต้มเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 2.00 จากระบบ 4 แต้ม ถ้าใช้ระบบอื่นจะต้องกำหนดให้มีค่าที่เทียบเคียงกันได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับปริญญา "วิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล)" หรือ "พยาบาลศาสตรบัณฑิต" หรือ "ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์" ซึ่งเทียบเท่าปริญญา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของหลักสูตรและสังกัดของสถาบันการศึกษาพยาบาลนั้น ๆ

สำหรับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) จำเป็นต้องเพิ่มวิชาพื้นฐานกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กับคณิตศาสตร์มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งเช่นหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กับคณิตศาสตร์ไว้ถึง 26 หน่วยกิต (คณะพยาบาลศาสตร์ 2526 : 6) และผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาในหลักสูตรนี้ต้องสมัครและสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย จัดขึ้นประจำปี

การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของหลักสูตรพยาบาลระดับวิชาชีพแบ่งออกเป็นการศึกษาภาคทฤษฎีและการศึกษาภาคปฏิบัติ โดยการศึกษาภาคทฤษฎีประกอบไปด้วยการบรรยาย การศึกษาทดลองในห้องปฏิบัติการ การศึกษาค้นคว้าทำรายงาน มีทั้งการศึกษาในสถาบันและนอกสถาบัน โดยเฉพาะนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) ในช่วง 1-2 ปีแรกจะคงศึกษาที่คณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่สถาบันการศึกษาพยาบาลสังกัดอยู่ สำหรับการศึกษารายวิชาในหมวดวิชาชีพนั้น บางสถาบันเริ่มทำการสอนตั้งแต่ภาคต้นหรือภาคปลายของปีการศึกษาแรก และบางสถาบันก็เริ่มทำการสอนเมื่อภาคต้นของปีการศึกษาที่สอง โดยจะเริ่มศึกษาวิชาการพยาบาลพื้นฐานก่อน ต่อจากนั้นก็ศึกษาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ การพยาบาลทางศัลยศาสตร์ การพยาบาลทางสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา การพยาบาลทางกุมารเวชศาสตร์ การพยาบาลทางจิตเวชศาสตร์ และการพยาบาลอนามัยชุมชน

ส่วนการศึกษาด้านปฏิบัติเป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้แก่นักศึกษา โดยจะเริ่มควบคู่กัน กับการศึกษาในภาคทฤษฎีจนตลอดหลักสูตร การจัดการศึกษาจะแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่วนมากจะแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ผลักเปลี่ยนหมุนเวียนกันขึ้นฝึกปฏิบัติตามรายวิชาต่าง ๆ ตามตารางการศึกษาด้านปฏิบัติบนหอผู้ป่วย (Clinical rotation) ถึงแม้ว่านักศึกษาบางกลุ่มจะยังไม่ได้เรียนเกี่ยวกับการพยาบาลสาขานั้นเลยก็ตาม ดังนั้นในการศึกษาด้านปฏิบัติจึงต้องมีอาจารย์ขึ้นไปทำการสอน ถ่ายทอดความรู้ สำนึก ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และติดตามดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติจริงคือให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย เช่นเดียวกับพยาบาลที่ประจำอยู่บนหอผู้ป่วยนั้น ๆ โดยจะมีหน้าที่ทั้งการรักษาพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ รวมทั้งให้สุขศึกษาแก่ครอบครัวและญาติผู้ป่วยอีกด้วย นอกจากนี้นักศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่พยาบาลระดับต่าง ๆ แพทย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในทีมสุขภาพ ซึ่งนักศึกษาจะต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากันได้กับบุคคลเหล่านี้ สำหรับวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนนั้น นักศึกษาจะออกไปฝึกปฏิบัติงานในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท การไปฝึกปฏิบัติงานในชนบทจะไปฝึกตามโรงพยาบาลชุมชนในอำเภอต่าง ๆ โดยอยู่ในความดูแลของแพทย์และพยาบาลที่ประจำอยู่ในโรงพยาบาลนั้น

ช่วงเวลาในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษามีทั้งเวรเช้า เวลา 7.00 น. ถึง 15.00 น. หรือ 8.00 น. ถึง 16.00 น. เวรบ่าย เวลา 15.00 น. ถึง 23.00 น. หรือ 16.00 น. ถึง 24.00 น. เวรคึก เวลา 23.00 น. ถึง 7.00 น. หรือ 24.00 น. ถึง 8.00 น. รวมทั้งการขึ้นฝึกปฏิบัติในวันหยุดราชการด้วย นักศึกษาจะไต่หยุคสัปดาห์ละ 2 วัน ซึ่งเป็นวันไต่ได้ ปัจจุบันนักศึกษามางสถาบันไต่หยุคตรงกับวันหยุดราชการมากขึ้น เนื่องจากทางโรงพยาบาลมีเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะให้บริการกับผู้ป่วย และตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การศึกษาด้านปฏิบัติกระทำควบคู่ไปกับการศึกษาภาคทฤษฎี ดังนั้นไม่ว่านักศึกษาจะขึ้นฝึกปฏิบัติในช่วงเวลาใดก็ตาม เมื่อถึงเวลาเรียนภาคทฤษฎีซึ่งส่วนมากจะจัดสอนเวลา 13.00 น. - 16.00 น. ก็จะมาเรียนพร้อมกัน และสถาบันการศึกษาพยาบาลส่วนมากยังกำหนดเวลาการเข้าเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแต่ละประเภทไว้ร้อยละ 80 ยกเว้นสถาบันที่สังกัดมหาวิทยาลัยเท่านั้นที่มีกำหนดเวลาเรียนภาคทฤษฎี คงกำหนดภาคปฏิบัติไว้ร้อยละ 80 เท่านั้น

และจากการศึกษาของ พรรณนิภา ชรรณวิรัช (2528 : 40) พบว่านักศึกษาจำนวนมากถึงร้อยละ 52.7 มีชั่วโมงเรียนในชั้นเรียนวันละไม่ถึง 5 ชั่วโมง รองลงมาคือร้อยละ 20.8 มีชั่วโมงเรียนในชั้นเรียนวันละ 6 ชั่วโมง ในขณะที่เดียวกันก็พบว่านักศึกษาจำนวนมากถึงร้อยละ 42.5 มีชั่วโมงฝึกปฏิบัติวันละ 8 ชั่วโมง รองลงมาคือร้อยละ 36.0 มีชั่วโมงฝึกปฏิบัติวันละ 5 ชั่วโมง

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาพยาบาลได้มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการเรียนการสอน โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่สอดคล้องกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพด้วย ยกเว้นการศึกษาเป็นระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี รวมทั้งจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องให้กับผู้ที่จบการศึกษาพยาบาลระดับต้นเพื่อจะได้มีโอกาสเป็นพยาบาลระดับวิชาชีพ แต่ถึงจะอย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่สุดในการศึกษาวิชาชีพพยาบาลก็คือ การศึกษาภาคปฏิบัติ ซึ่งต้องฝึกปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย และการให้บริการอนามัยชุมชนกับประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้ผู้ที่ศึกษาใหม่ประสบความสำเร็จจากการศึกษาก็จะเป็นพยาบาลที่มีความสามารถเป็นที่ไว้วางใจได้ต่อไป

สถานภาพและบทบาทของนักศึกษาพยาบาล

ในหัวข้อนี้จะขอกล่าวถึง เฉพาะนักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพเท่านั้น กล่าวคือ นักศึกษาพยาบาลโดยทั่วไปมีสถานภาพที่คล้ายคลึงกันกับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ จะมีข้อแตกต่างอยู่ตรงที่นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอยู่เพียงไม่กี่สถาบันที่มีนักศึกษาพยาบาลเพศชาย และมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาหญิง อาทิ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งในปีการศึกษา 2527 ใ้รับนักศึกษาชายไว้จำนวน 15 คน จากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 180 คน และวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ซึ่งรับนักศึกษาชายจำนวนจำกัด และจะรับเพียงบางปีที่มีความต้องการเท่านั้น การที่สถาบันการศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ยังคงรับเฉพาะนักศึกษาหญิงอาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมประเพณีของไทย รวมทั้งผู้ป่วยและประชาชนทั่วไปก็มีความคุ้นเคยกับพยาบาลเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

จากการศึกษาของ สะอาด โสณะบุตร (2528 : 44-46) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีอายุตั้งแต่ 16 ปี ถึง 27 ปี โดยมีอายุระหว่าง 19-21 ปี มากที่สุดถึงร้อยละ 66.60 รองลงมาคืออายุระหว่าง 22-24 ปี หรือร้อยละ 30.16 บิดามารชามีอาชีพรับราชการมากที่สุด คือ

ร้อยละ 29.93 รองลงมา ร้อยละ 27.61 มีอาชีพค้าขาย และร้อยละ 19.95 มีอาชีพ เกษตรกรรม ส่วนมารคามืออาชีพค้าขายมากที่สุดคือ ร้อยละ 34.10 รองลงมา ร้อยละ 32.02 มีอาชีพแม่บ้าน และร้อยละ 20.42 มีอาชีพเกษตรกรรม

นอกจากนั้น จากการศึกษาของ พรพนนิภา ธรรมวิรัช (2528 : 39-40) พบว่า สถานที่ที่นักศึกษาพักประจำนอกเหนือจากหอพักนักศึกษา คือ พักกับบิดามารดามากที่สุด ถึงร้อยละ 49.2 รองลงมา ร้อยละ 17 พักตามสถานที่อื่น ๆ ร้อยละ 14.3 พักกับญาติ และร้อยละ 5.9 พักกับเพื่อน บิดามารดาของนักศึกษามีรายได้เดือนละต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุดถึงร้อยละ 39.0 รองลงมา ร้อยละ 34.3 มีรายได้เดือนละ 5,000-8,000 บาท ร้อยละ 14.8 มีรายได้เดือนละมากกว่า 10,000 บาท และน้อยที่สุดคือร้อยละ 11.3 มี รายได้เดือนละ 8,100-10,000 บาท นักศึกษาได้รับเงินค่าใช้จ่ายเดือนละมากกว่า 900 บาท มากที่สุดถึงร้อยละ 69.0 และน้อยที่สุดคือร้อยละ 2.2 ได้รับเดือนละต่ำกว่า 500 บาท ในขณะที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนของนักศึกษาสูงกว่า 900 บาท มากที่สุดถึงร้อยละ 60.7 และร้อยละ 4.1 ค่าใช้จ่ายเดือนละต่ำกว่า 500 บาท

สำหรับบทบาทของนักศึกษาพยาบาลนั้น นอกจากจะต้องมีบทบาทเช่นเดียวกันกับ นักศึกษาในสถานอุดมศึกษาทั่ว ๆ ไปแล้ว นักศึกษายังต้องมีบทบาทเกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรงคือ การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย ตลอดจนระยะเวลาที่ศึกษาอีกด้วย และจากลักษณะการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ทำให้นักศึกษามีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ น้อย กว่านักศึกษาในสถานอุดมศึกษาอื่น ๆ เมื่อมีเวลาว่างก็ต้องการทำพักผ่อนมากกว่า ถึงผลการ ศึกษาของ อารมณ วุฒิพฤษ (2522 : 85) ที่พบว่า นักศึกษาบางคนเข้าห้องสมุดได้ไม่บ่อยนัก เนื่องจากอยากจะทำพักผ่อนหลังจากที่ต้องฝึกปฏิบัติงานมาหนักเหนื่อย โดยเฉพาะเมื่อต้องฝึกปฏิบัติ ในเวรฝึกซึ่งต้องอดนอนด้วย

สะอาด โสณะบุตร (2528 : 49-56, 155-159) ได้สำรวจแนวบทบาทตาม การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการรับรู้แนวบทบาทด้าน ต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นแนวบทบาทนักตรวจราชการเมือง และแนวบทบาทที่ทำพอ เป็นพิธี ซึ่งพฤติกรรมการรับรู้อยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายละเอียดของแนวบทบาทแต่ละด้าน คือ แนวบทบาทการใช้ชีวิตในสถานอุดมศึกษาอย่างเต็มที่ พบว่ามีพฤติกรรมการรับรู้ในระดับสูง ในเรื่อง ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของสถานการศึกษา เช่น การรับน้องใหม่ การไหว้ครู

ส่วนรองลงมา เป็นพฤติกรรมกรรมการรับรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาด้วยความเต็มใจ และเรื่องเมื่อท่านเข้าสู่สถาบันการศึกษาด้วยความเต็มใจ และเรื่องเมื่อท่านเข้าสู่สถาบันการศึกษาครั้งแรกที่ท่านทำคือการเข้ากลุ่มเพื่อน แนวบทบาทในการพัฒนาทางสังคม พบว่า มีพฤติกรรมกรรมการรับรู้ในระดับสูงในเรื่อง ท่านภูมิใจและเต็มใจในการปฏิบัติงานพยาบาลแก่สังคม เพราะเป็นอาชีพที่มีโอกาสช่วยชีวิตมนุษย์ แนวบทบาทนักกรนรงค์ทางการเมือง พบว่า พฤติกรรมกรรมการรับรู้ซึ่งอยู่ในระดับต่ำและเป็นอันดับสุดท้ายคือเรื่อง ท่านพยายามหาโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่จัดขึ้นทั้งในและนอกสถาบัน และยังพบว่านักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลภาคใหม่มีแนวบทบาททางวิชาการและการเป็นศิษย์สูงกว่านักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลภาคอื่น ๆ ในเรื่องการใช้เวลาว่างในการศึกษาค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติมโดยไม่ต้องให้อาจารย์สั่ง นักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวบทบาททางค่านการนำประสบการณ์จากการทำกิจกรรมในสถาบันไปใช้ประโยชน์มากกว่านักศึกษาในวิทยาลัยภาคตะวันออก ในเรื่องการชอบเป็นผู้นำกลุ่ม นักศึกษาในสังกัดกรุงเทพฯ มหานคร มีแนวบทบาทการฝึกฝนเพื่อประกอบอาชีพสูงกว่านักศึกษาที่สังกัดมหาดไทย และสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องเรียนให้ไต่คะแนนสูงเพื่อสามารถเลือกงานได้ และนักศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีแนวบทบาทการพัฒนาสังคมสูงกว่านักศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

ถึงแม้ว่านักศึกษาพยาบาลจะมีสถานภาพและบทบาทบางประการที่แตกต่างไปจากนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วไปก็ตาม แต่ถาพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ไม่ว่าจะเป็ทางค่านอายุของนักศึกษา อาชีพและรายได้ของบิดามารดา ปรากฏว่าคล้ายคลึงกันกับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ สำหรับบทบาทของนักศึกษานั้น นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย เนื่องจากเห็นคเห็น้อยจากการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ทำให้คองการพักผ่อนมากกว่า จึงทำให้การรับบทบาทในค่านต่าง ๆ ของนักศึกษายู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะบทบาททางค่านการเมือง และบทบาทที่ทาพอเป็นพิธี ปรากฏว่าอยู่ในระดับต่ำ ส่วนบทบาทที่อยู่ในระดับสูงเป็นบทบาทที่นักศึกษาต้องมีกิจกรรมรวมกันนในสถาบัน คือ การรับน้องใหม่ และการไหว้ครู รวมทั้งความภูมิใจและเต็มใจในการปฏิบัติงานพยาบาลแก่สังคม

เหตุผลในการศึกษาวิชาชีพพยาบาลและจูงใจในชีวิต

นักศึกษาที่ศึกษาวิชาชีพพยาบาลต่างก็มีเหตุผลในการเข้ามาศึกษาแตกต่างกัน บางก็เข้ามาด้วยความสมัครใจ บางก็เป็นเพราะมีเหตุผลอื่น อารมณ์ วุฒิพฤษ และจิราพร ชีรพัฒนะ (2527 : 41-44) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการประสบการณ์การเรียนการสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปีที่ 3 และปีที่ 4 ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 252 คน พบว่า ก่อนเข้ามาเรียนสาขาการพยาบาลสาขาวิชาที่นักศึกษาต้องการจะศึกษามากที่สุด คือ สาขาเภสัชศาสตร์ รองลงมาคือ ทันตแพทย์ แพทย์ และบัญชี ตามลำดับ ส่วนสาขาการพยาบาลมาเป็นอันดับที่ 5 มีจำนวนเพียง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.32 โดยนักศึกษาให้เหตุผลว่าเพราะชอบ และมีใจรัก จำนวน 7 คน คิดว่าเป็นประโยชน์ หางานทำได้ง่าย ใฝ่หาเพื่อกุศล เหมาะสมกับผู้หญิง และใช้ในชีวิตประจำวันได้ จำนวน 13 คน นอกจากนี้ให้ความคิดเห็นว่า เป็นวิชาชีพที่ให้ความรู้ดี เพราะชอบเด็ก ต้องการเสียสละ และคิดว่าทำคะแนนได้สูงในระดับที่จะเรียนพยาบาลได้ สำหรับอันดับที่ที่นักศึกษาเลือกเข้าศึกษาในสาขาพยาบาลมากที่สุดคือ อันดับที่ 3 จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 รองลงมาคืออันดับที่ 4 ร้อยละ 25.79 และเลือกเป็นอันดับที่ 1 เพียง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.54 เท่านั้น เหตุผลสำคัญที่สุดที่ต้องเข้าศึกษาสาขาการพยาบาล ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.40 ตัดสินใจเอง รองลงมาร้อยละ 15.87 เป็นเพราะเพื่อนชักชวน เลือกตามคะแนนซึ่งคาดว่าจะสอบเข้าพยาบาลได้ มีจำนวน 26 คน หรือร้อยละ 10.32 และเลือกเพราะคิดว่ามีงานทำ มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 2 คน หรือร้อยละ 0.79 สำหรับเหตุผลในการเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาลนั้น ปรากฏว่าแตกต่างไปจากผลการศึกษาของสะอาด โสมะบุตร (2528 : 47) ที่พบว่า นักศึกษาเลือกเข้าศึกษาเพราะเป็นอาชีพที่หางานทำได้ง่าย มากที่สุดถึงร้อยละ 36.42 ส่วนรองลงมาเพราะเป็นความต้องการของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 27.61 และต้องการทำงานในอาชีพพยาบาลเพื่อช่วยเหลือชีวิตมนุษย์ ร้อยละ 27.38 และน้อยที่สุดคืออาจารย์แนะนำ มีเพียงร้อยละ 1.62 และเรียนตามเพื่อน ร้อยละ 1.86

อารมณ วุฒิพฤษ และจิราพร ชีรพัฒนะ (2527 : 45-49) ได้ทำการศึกษาทัศนะเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลในปัจจุบันของนักศึกษา พบว่านักศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 59.82 ที่ตอบว่าชอบวิชาชีพพยาบาล ในขณะที่เดียวกันก็มีนักศึกษาถึงร้อยละ 40.08 ที่ตอบว่าไม่ชอบวิชาชีพพยาบาล โดยนักศึกษาคิดชอบให้เหตุผลว่า สามารถนำความรู้ไปใช้กับตนเอง ครอบครัว

และสังคม มากที่สุด คือร้อยละ 23.48 รองลงมาคือ มีประโยชน์ต่อสังคม สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและผู้ป่วย รู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยแต่ละอย่างคิดเป็นร้อยละ 16.67 ส่วนนักศึกษาที่ไม่ชอบให้เหตุผลว่า ต้องปฏิบัติตามหนัก ทำให้เครียด และเกิดความเบื่อหน่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมา ร้อยละ 18.82 เห็นว่าไม่มีความเป็นอิสระในการทำงาน ร้อยละ 14.12 เป็นเพราะไม่ตรงกับนิสัยและความถนัดของตนเอง ร้อยละ 11.76 เห็นว่าต้องรับผิดชอบสูงมาก ร้อยละ 10.59 เห็นว่าการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นทำให้เกิดความเครียด สำหรับความต้องการในการประกอบอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา นักศึกษาต้องการเป็นพยาบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.05 ต้องการเป็นอาจารย์พยาบาล ร้อยละ 7.54 และต้องการประกอบอาชีพอื่น ๆ ถึงร้อยละ 23.41 สถานที่ที่นักศึกษาต้องการไปปฏิบัติงานมากที่สุดคือ ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 62.80 และต้องการทำงานในต่างจังหวัดเพียงร้อยละ 37.2 โดยผู้ที่จะปฏิบัติงานในกรุงเทพมหานครต้องการทำงานในโรงพยาบาลของรัฐบาลมากที่สุดถึงร้อยละ 40.13 รองลงมาคือร้อยละ 24.80 ต้องการทำงานในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยพยาบาล ร้อยละ 15.29 ต้องการทำงานในโรงพยาบาลเอกชน ส่วนผู้ที่ต้องการไปปฏิบัติงานในต่างจังหวัด สถานที่ที่นักศึกษาต้องการปฏิบัติงานมากที่สุดถึงร้อยละ 70.97 คือ โรงพยาบาลอำเภอ รองลงมาร้อยละ 17.20 คือ โรงพยาบาลประจำจังหวัด ร้อยละ 5.38 คือ มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยพยาบาล และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.08 คือ สถานีนอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สะอาด โสมะบุตร (2528 : 47) เกี่ยวกับแผนการดำเนินชีวิตหลังจบการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลที่พบว่า นักศึกษาต้องการเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลมากที่สุดถึงร้อยละ 63.57 สำหรับรองลงมาคือร้อยละ 19.49 ต้องการศึกษาคือเพื่อให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น และมีเพียงร้อยละ 2.78 ที่ไม่ต้องการทำหน้าที่พยาบาล

จะเห็นได้ว่าถึงแม้จะมีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่เข้ามาศึกษาวิชาชีพพยาบาลด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน และในขณะที่ศึกษาอยู่ก็ยังคงไม่ชอบวิชาชีพนี้ แต่ก็มีจุดมุ่งหมายที่จะทำงานในสาขาการพยาบาลเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วเป็นส่วนใหญ่ จึงถือได้ว่าการผลิตพยาบาลนั้นบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่เป็นการสูญเสียไปทางการศึกษาแต่อย่างใด